

**ARMENTEKORT:
EVALUATIE VAN DE IMPACT VAN HET ATK BUDDYTRAJECT OP
DE VRIJWILLIGERS**

EINDVERSLAG INTERDISCIPLINAIR PROJECT
OPLEIDINGS- EN ONDERWIJSWETENSCHAPPEN
DEEL 1: PRODUCTVERSLAG

Procesbegeleiders:

Tine van Daal
Ruud Lelieur

Externe opdrachtgever:

Eva Wuyts (vzw ArmenTeKort)

Studenten:

D'haese Dries
Domus Linde
Jansen Ward
Reinhardt-Schlegel
Hildegard
Tilborghs Sara
Verkoelen Lenny

**ARMOEDE BRENGT ONS IN HET
NAUWSTE CONTACT MET
LEVEN EN WERELD**

Rabindranath Tagore

DANKWOORD

Een tijd geleden zijn we als groep met een enorm enthousiasme aan het project van ATK gestart. Het was een proces waarbij tijd, kennis en engagement voorop stonden. Nu staan we als groep voor de eindmeet van ons interdisciplinair project. Een terugblik zorgt ervoor dat we trots delen over dit project en elkaar bedanken voor het harde werk. We beseffen dat onze dankbaarheid niet enkel uitgaat naar de eigen teamleden. Daarom bedanken we graag enkele mensen voor hun steun, feedback en opvolging.

Bedankt aan onze procesbegeleiders, Tine Van Daal en Ruud Lelieur, voor de uitstekende begeleiding tijdens de uitwerking van ons product en de opvolging van ons proces.

Bedankt aan onze externe opdrachtgever, vzw ArmenTeKort. Waarbij we graag in het bijzonder Theo, Marijke en Eva willen bedanken voor hun expertise, waardevolle input, ondersteuning en voor het aanstekelijk enthousiasme.

Bedankt aan alle buddy's voor jullie openheid en engagement tijdens het afnemen van interviews.

Bedankt aan onze tweede lezer, prof. dr. Jozef Colpaert, voor de feedback op het tussentijds verslag.

Bedankt tot slot aan onze partners, kinderen en ouders, voor het nalezen van ons werk, het begrip dat ze telkens moesten opbrengen als we tot 's avonds laat moesten vergaderen of doorwerken en hun niet aflatende steun.

We hopen dat de resultaten net zo waardevol zijn zoals het (leer)proces dat voor ons was.

Wij wensen jullie veel leesplezier toe!

Mei 2019

Dries D'haese, Linde Domus, Ward Jansen, Hildegard Reinhardt-Schlegel, Sara Tilborghs en Lenny Verkoelen

INHOUD

1. Inleiding – Situering – Probleemstelling	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Situering opdrachtgever	5
1.3. Probleemstelling	6
2. Projectdoelstellingen	9
2.1. In een ideale wereld... ..	9
2.2. Beperkingen	9
2.3. Huidig project	10
3. Opzet en methodologische keuzes	12
3.1. Fase 1: Effecten in kaart brengen	12
3.1.1. Literatuurstudie (deel 1)	12
3.1.2. Semigestructureerd interview met oprichters ATK	13
3.1.3. Focusgesprekken met kansbiedende buddy's	14
3.1.4. Keuze conceptueel kader	15
3.2. Fase 2: Meetinstrument ontwikkelen	16
3.2.1. Literatuurstudie (deel 2)	16
3.2.2. Operationalisering van de effecten	16
3.2.3. Concrete uitwerking van het meetinstrument	17
4. Resultaten en producten	19
4.1. Fase 1: Effecten	19
4.1.1. Literatuurstudie (deel 1): Effecten aangereikt door ATK vanuit dimensies	19
4.1.2. Semigestructureerd interview met medeoprichters ATK	20
4.1.3. Focusgesprekken met kansbiedende buddy's	23
4.1.4. Keuze voor Psychologisch Empowerment als conceptueel kader	27
4.1.5. Het conceptueel kader van Psychologisch Empowerment	29
4.2. Fase 2: Meetinstrument	31
4.2.1. Literatuurstudie (deel 2)	31
4.2.2. Operationalisering van de effecten	33
4.2.3. Concrete uitwerking van het meetinstrument	36
5. Conclusie	39
6. Discussie	41
6.1. Beperkingen	41
6.2. Vervolgonderzoek	41
7. Referenties	44
8. Bijlagen	48

LIJST MET FIGUREN

Figuur 1. Overzicht projectdoelstellingen.....	11
Figuur 2. Projectdoelstellingen fase 1	12
Figuur 3. Projectdoelstellingen fase 2	16
Figuur 4. Volgorde gekozen thema's door A.M.	21
Figuur 5. Volgorde gekozen thema's door B.T.....	21
Figuur 6. Vergelijking aandeel codes van categorieën bij verschillende theoretische kaders	23
Figuur 7. Visualisatie codes van cognitieve component	24
Figuur 8. Visualisatie codes van relationele component	25
Figuur 9. Visualisatie codes van emotionele component	25
Figuur 10. Visualisatie codes van gedragscomponent	26
Figuur 11. Door respondenten telkens drie gekozen thema's	27
Figuur 12. Conceptueel kader voor Psychologisch Empowerment met toegepaste codes (Christens, 2012)	30
Figuur 13. Voorbeeld uit deel 1 van het meetinstrument	37
Figuur 14. Voorbeeld uit deel 2 van het meetinstrument	38

LIJST MET TABELLEN

Tabel 1 <i>Vertaling van citaten naar mogelijke stellingen</i>	33
Tabel 2 <i>Definitieve stellingen emotionele component</i>	34
Tabel 3 <i>Definitieve stellingen gedragscomponent</i>	35
Tabel 4 <i>Definitieve stellingen relationele component</i>	35
Tabel 5 <i>Definitieve stellingen cognitieve component</i>	36

LIJST MET BIJLAGEN

Bijlage 1: Interviewleidraad semigestructureerd interview	48
Bijlage 2: Codeboom fase 1 (semigestructureerd interview)	51
Bijlage 3: Codeboom fase 2 (semigestructureerd interview en focusgroepen)	52
Bijlage 4: Handleiding coderen	53
Bijlage 5: Leidraad focusgroep meteen na opleiding	55
Bijlage 6: Leidraad focusgroep bij lopende buddytrajecten	57
Bijlage 7: Geïnformeerde toestemming	59
Bijlage 8: Demografische vragenlijst en aanvulzinnen	60
Bijlage 9: Leidraad cognitieve interviews	61
Bijlage 10: Definitief meetinstrument	62
Bijlage 11: Inladen en interpretatie van de gegevens	68

1. INLEIDING – SITUERING – PROBLEEMSTELLING

Armoedebestrijding blijft ook in onze westerse verzorgingsstaat een grote maatschappelijke uitdaging. De opdrachtgever voor dit interdisciplinair project, vzw ArmenTeKort (2018) (hieronder afgekort als ATK), gaat deze uitdaging vastberaden aan via een 10-jarig actieonderzoek. Hierbij willen ze aantonen dat armoede op grote schaal effectief te bestrijden is en – uiteindelijk – overwonnen kan worden. De aanpak van de armoedeproblematiek staat bij de werking van ATK centraal, maar de probleemstelling die ATK binnen dit project aanreikt, focust op hun vrijwilligers, de kansbiedende buddy's, en de impact die hun werking op deze kansbiedende buddy's heeft. Het doel van dit project is het ontwikkelen van een schaalbaar meetinstrument dat deze impact op de kansbiedende buddy's in kaart kan brengen. In wat volgt, starten we met een inleiding, waarbij wordt ingegaan op de verschillende dimensies van armoede en een situering van ATK als organisatie. We staan hier ook stil bij de methodiek die ATK toepast. Beide zijn noodzakelijk om de probleemstelling die ATK aanreikt te verduidelijken en daarmee de basis te leggen voor het ontwerp van een impactmeting voor de kansbiedende buddy's.

1.1. INLEIDING

Overeenkomstig met de Europa 2020-doelstellingen heeft België als streefdoel om het aantal mensen met een risico op armoede of sociale uitsluiting te doen dalen met 380.000 ten opzichte van 2010. Volgens de EU2020-indicator voor armoede, leefde in 2013 21,2% van de Belgische bevolking met een risico op armoede of sociale uitsluiting. In absolute cijfers impliceert dit circa 2,3 miljoen inwoners die geraakt worden door deze problematiek (Sleurs, 2016). Deze cijfers geven een indicatie van de omvang van de armoedeproblematiek, maar verduidelijken nog niet welke verschillende dimensies er bestaan om de armoedeproblematiek te beschrijven en in te delen (Samuel, Alkire, Zavaleta, Mills, & Hammock, 2018).

In de literatuur zijn verschillende indelingen van armoede terug te vinden (Christoffels & Baay, 2016; Kingdon & Knight, 2006; Townsend, 1979). Een voor ons project relevante indeling is die van Lister (2004). Volgens Lister (2004) kent armoede een materiële en een immateriële dimensie. Materiële armoede heeft te maken met minstens één van de volgende problemen: inkomensarmoede, leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit en/of leven in een ernstig materieel gedepriveerd huishouden (Omlo, 2016). Deze onzekere economische situatie gaat vaak samen met een complexe sociaal-culturele problematiek. Ghys (2016) maakt hierbij een belangrijke kanttekening. Volgens hem is het *net omdat* in onze samenleving marktmechanismen met geld als ruilmiddel de toegang tot materiële middelen verschaffen, dat er een opeenhoping van uitsluitingen op vele gebieden gebeurt. Dit impliceert dat men armoede als een synoniem van kansarmoede kan beschouwen.

ATK stelt de traditionele definitie van kansarmoede voorop die reeds in het Jaarboek van Armoede en Sociale uitsluiting van 1993 geformuleerd werd (Vranken & Geldof, 1993):

“(Kans)armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de armen van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.”

Deze definitie kreeg recent echter een update toen het leefwereldperspectief van mensen in armoede met nieuw wetenschappelijk onderzoek geconfronteerd werd (Raeymaeckers et al., 2017). In deze

geüpdatete definitie gaat men ervan uit dat men bij armoede best vanuit een verscheidenheid van contexten en leefwerelden vertrekt. Verder gaat een tekort aan financiële middelen vaak samen met armoede, maar is deze samenhang niet altijd causaal. Mensen kunnen ook over voldoende middelen beschikken en toch armoede en sociale uitsluiting ervaren door bijvoorbeeld een handicap, ziekte, trauma, stigma, misdaden, natuurrampen en dergelijke. Bovendien wordt benadrukt dat (kans)armoede ook altijd een structurele component bevat. Het is niet omdat individuen uit armoede geraken, dat armoede als maatschappelijk probleem volledig opgelost kan worden. Dit lijkt in tegenstelling tot de missie van ATK te staan, die ervan uitgaat dat armoede op termijn uitgeroeid kan worden (vzw ArmenTeKort, z.j.). Ze streven met hun 10-jarig actieonderzoek wel een grootschalige armoedebestrijding als ideaal na, maar de toekomst moet nog uitwijzen of een duurzame, schaalbare oplossing voor armoedebestrijding daadwerkelijk mogelijk is.

Om te besluiten kan men stellen dat de bovengenoemde traditionele definitie zoals die ook door ATK wordt gehanteerd, vaak de kritiek krijgt dat zij een mogelijk individueel emancipatieproces voor armen in onze samenleving negeert. Critici waaronder ook ATK gaan er nochtans vanuit dat mensen in armoede ongetwijfeld de kracht hebben om vanuit individueel perspectief uit hun situatie van sociale uitsluiting en armoede te geraken, mits ze de juiste ondersteuning aangeboden krijgen (Raeymaeckers et al., 2017). Raeymaeckers et al. (2017) komen bijgevolg tot een geactualiseerde definitie van kansarmoede en sociale uitsluiting waarbij de verantwoordelijkheid van armoede niet bij het individu gelegd wordt, maar wel bij de samenleving en het beleid (Ghys, 2016):

“(Kans)armoede is een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het verhindert mensen in armoede om een leven te leiden dat voldoet aan de menselijke waardigheid. Deze kloof die in de samenleving wordt geproduceerd, kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.”

1.2. SITUERING OPDRACHTGEVER

ATK is zich van de oorzaken en gevolgen van kansarmoede bewust en gaat de uitdaging van armoedebestrijding aan door deze op individueel niveau aan te pakken. Hiervoor zetten de oprichters van ATK, Marijke Moens en Theo Vaes, in op een buddyproject in de vorm van een 10-jarig actieonderzoek (met eindpunt in 2023)(vzw ArmenTeKort, z.j.). Door 5000 buddytrajecten op te starten in Antwerpen willen ze een schaalbaar model ontwikkelen dat doorgegeven kan worden aan andere organisaties en gemeenten. Iedere drie jaar tracht ATK de projectwerking met factor 10 op te schalen, wat neerkomt op 50 buddytrajecten na drie jaar, 500 na zes jaar en 5000 na negen jaar. Op deze manier hopen ze, vanuit 5000 vrijwilligers die nieuwe inzichten krijgen in (kans)armoede, een maatschappelijk draagvlak te creëren om op beleidsniveau structureel tot veranderingen te komen. Momenteel werden meer dan 550 buddytrajecten opgestart waarvan er op dit moment nog circa 250 lopen.

ATK kiest bewust voor de buddywerking als methode. Buddying, of befriending, is ‘een sociale interventie die zich primair focust op het individu en diens welbevinden’ (Van Robaeyns & Lyssens-Danneboom, 2016, p.13). Het doel hiervan is het verschaffen van sociale steun aan individuen met specifieke noden en problemen, zodat hun maatschappelijke participatie en levenskwaliteit kunnen worden verbeterd. Het gaat om een één-op-één vriendschapsachtige relatie, die wordt geïnitieerd en verder begeleid door een sociale organisatie of maatschappelijke instantie en waarbij vrijwilliger en

hulpvrager over een aantal zaken (bv. tijdstip en frequentie van het contact) in interactie gaan zodat een vertrouwensband ontstaat (Van Robaeys & Lyssens-Danneboom, 2016).

Als voorbereiding op het veeleisende buddyschap organiseert ATK voorafgaand aan en gedurende het tweejarig buddytraject de opleiding ‘Meester in Empowerment’, die de kennis en kunde via leercoaches overbrengt op de kansbiedende vrijwilligers (vzw ArmenTeKort, 2018). Concreet worden voorafgaand twee opleidingsonderdelen (Inzicht en Verbinding), bestaande uit zes workshops, doorlopen. Na 6 en 12 maanden volgen dan nog twee workshops (Empowerment en Netwerk) waarin experts technieken aanleren zoals vertrouwen opbouwen in relaties, je levensverhaal positief herschrijven, krachten ontdekken in jezelf en anderen en positieve actie stimuleren in een gesprek. Dit zijn de vaardigheden die ATK nodig acht om het buddyschap aan te gaan. ATK staat niet stil en streeft steeds naar optimalisatie van de opleiding om de kansbiedende buddy zo goed mogelijk voor te bereiden op een traject met de kanszoekende buddy. De workshops worden bovendien gecombineerd met 10 e-learningmodules en een online kennisbank die alle kennis over armoede en ongelijkheid bundelt.

Na voltooiing van het eerste deel van de opleiding krijgt de kansbiedende buddy de mogelijkheid om een verbintenis aan te gaan met een kanszoekende buddy. De matching wordt gestuurd door de medewerkers van ATK en verloopt op basis van overeenkomstige interesses, voorkeuren van de buddy’s met betrekking tot leeftijd en geslacht alsook de afstand tussen de woonplaatsen van beide buddy’s. Tijdens het buddyschap worden intervisies ingericht voor de kansbiedende buddy’s die reflectie op gang brengen en waar kan worden gewerkt aan het versterken van de basishouding van de kansbiedende buddy.

1.3. PROBLEEMSTELLING

Als uitsluiting het centrale probleem voor kansarmoede is, dan is insluiting de strategie bij uitstek voor armoedebestrijding (Suijs, 2013). Om kansarmoede te bestrijden, moet men ervoor zorgen dat armen opnieuw participeren aan de samenleving en terug ingesloten worden. Insluiting en uitsluiting creëren hier paradoxaal genoeg een duidelijke scheiding van wie er ‘in’ of ‘uit’ is. Bij ATK vormen de kansbiedende buddy’s de brug voor de kanszoekende buddy’s tussen ‘in’ en ‘uit’.

Door een kansbiedende buddy een-op-een te koppelen aan een persoon in kansarmoede tijdens een tweejarig buddytraject wordt er door deze vrijwilligers specifiek aan empowerment gewerkt, het versterken van eigenwaarde, zodat mensen in kansarmoede opnieuw zelf de regie van hun leven in handen willen en kunnen nemen. Tijdens het buddytraject gaat de kansbiedende buddy hierbij in interactie met de kanszoekende buddy. Op die manier verwerft hij/zij kennis, vaardigheden en attitudes met betrekking tot de maatschappelijk kwetsbare kanszoekende en zijn context. Daarnaast stelt ook de voorbereidende opleiding ‘Meester in Empowerment’ de kansbiedende buddy in staat om allerlei nieuwe competenties te verwerven (vzw ArmenTeKort, z.j.). Terwijl de kansbiedende buddy tijdens zijn buddytraject focust op de missie van ATK, namelijk het empoweren van de kanszoekende in functie van armoedebestrijding, wordt hij dus zelf via de interacties met de kanszoekende in een leerproces betrokken.

Het hierboven beschreven leerproces betreffende het interactieve empowermentproces ligt aan de basis van de probleemstelling die ATK aanreikt. Om hierop meer zicht te krijgen, gingen we vanaf de

opstart van het project met hen in gesprek. Uit interactie en communicatie met de kansbiedende buddy's kan ATK reeds afleiden dat kansbiedende buddy's als gevolg van hun deelname aan het buddytraject een persoonlijke ontwikkeling kennen, die resulteert in verandering van attitude, vaardigheden en welbevinden. Ze geven ook aan dat een aanzienlijk aantal van de opgestarte buddytrajecten spaak loopt. Oorzaken voor dit fenomeen zijn divers. Zo kan er sprake zijn van een mismatch bij de koppeling van de kansbiedende en kanszoekende buddy. Andere redenen om het buddyschap te beëindigen, die door de kansbiedende buddy's worden aangegeven, zijn het gebrek aan tijd en het uitblijven van positieve resultaten aan de kant van de kanszoekende. Concluderend wordt vastgesteld dat, met nog vier jaar te gaan, het actuele aantal buddytrajecten ver onder het streefdoel ligt.

Het is onder andere deze problematiek die aanleiding geeft tot deze projectaanvraag. ATK wenst te weten te komen wat de effecten van het buddyschap zijn die de kansbiedende buddy's ervaren tijdens hun traject. Door het ontwikkelen van een meetinstrument dat schaalbaar deze effecten in kaart kan brengen, hopen ze ook meer inzicht te verkrijgen in het waarom van het mislopen van sommige buddytrajecten. Op basis van deze inzichten hoopt ATK de opleiding en begeleiding van kansbiedende buddy's te kunnen optimaliseren. Ze hopen de retentie en het succes van de buddytrajecten te verhogen via gerichte feedback op basis van de meetresultaten van de verwachte - vooral positieve - effecten.

In dit project ligt de focus op de directe impact van deze veranderingen die de individuele kansbiedende buddy betreffende zijn emoties, inzichten en gedrag zelf ervaart. Uitspraken doen over de impact betreffende wijzigingen in attitudes, cognities en gedrag zijn echter niet vanzelfsprekend omdat impact niet eenvoudig te operationaliseren is (Berghmans, Deprez, Celis, Vandenabeele, & Van Hemelrijck, 2014). Empirisch onderzoek over impactmetingen in soortgelijke buddywerkingen zijn schaars. Berghmans et al. (2014) bieden wel een handleiding over impactmetingen van socio-culturele organisaties in het algemeen en baseren zich hierbij op een definitie voor impact volgens een glossarium dat de Development Assistant Committee *Working Party on Aid Evaluation* (WP-EV) ontwikkelde in functie van unificatie bij evaluatiemetingen (OECD-DAC, 2010). Deze definitie van impact wordt in het verdere verloop van het project als werkdefinitie gehanteerd:

“Impact omvat alle positieve en negatieve, primaire en secundaire langetermijneffecten die resulteren uit ontwikkelingsgerichte interventies en die zich direct of indirect voordoen en zowel bedoeld als onbedoeld kunnen zijn.”

Bovendien wil ATK zicht krijgen op de mate waarin het buddyschap er in slaagt om (automatisch) te sensibiliseren en te activeren via de relaties in de leefwereld van de kansgevende buddy, zoals wordt verwacht. Indien dit onvoldoende het geval zou zijn, zal ATK aanpassingen moeten doorvoeren om dit sensibiliseren en activeren toch te bereiken. De longitudinale, uitgebreide dataverzameling die nodig is om een sensibilisering op maatschappelijk niveau na te gaan, lijkt ons onmogelijk te realiseren aangezien ons project binnen acht maanden uitgewerkt zal moeten worden. Omwille van tijdsgebrek zullen we aan dit tweede aspect van de probleemstelling dus niet tegemoet kunnen komen. In dit project zullen wij ons dus focussen op de directe effecten die het buddyschap heeft op de kansbiedende buddy's en zullen wij de secundaire effecten op derden (bijvoorbeeld de mate waarin kansbiedende buddy's er in slagen kanszoekenden te empoweren) uitsluitend vanuit het perspectief van de kansbiedende buddy in beschouwing nemen.

Tot slot wenst ATK de bevindingen over effecten van het buddieschap ook naar het beleid toe te kunnen communiceren. Indien ATK kan aantonen dat ze er in slagen om het beeld van de kansbiedende buddy's over armoede te wijzigen en zo een overtuigende beeldvorming van armoedebestrijding creëren, kan dit waardevol zijn in communicatie naar het beleid toe.

Samengevat bestaat de probleemstelling eruit om de effecten die de individuele kansbiedende buddy's ervaren in kaart te brengen en te operationaliseren, zodat een schaalbaar meetinstrument voor de impact van de buddywerking op de kansbiedende buddy's gerealiseerd kan worden.

2. PROJECTDOELSTELLINGEN

2.1. IN EEN IDEALE WERELD...

Bij de opstart van het project geeft ATK aan welke projectuitkomsten ze wenselijk achten. Hierbij schetsen ze een ideaal scenario van een impactmeting waarbij naar alle directe en indirecte effecten wordt gepeild, die de kansbiedende buddy als gevolg van zijn buddytraject ervaart. Directe effecten betreffen effecten op de kansbiedende buddy zelf, waaronder effecten op het vlak van persoonlijke ontwikkeling en verruiming van zijn netwerk. Ook de opleiding tot buddy kan leiden tot dergelijke directe effecten en moet bijgevolg eveneens mee in rekening worden gebracht. Bij indirecte effecten gaat het erom dat de kansbiedende, met zijn als buddy verworven competenties, ook zijn omgeving kan enthousiasmeren voor armoedebestrijding, wat vervolgens leidt tot een impact op maatschappelijk niveau. Dit sensibiliseringseffect wordt in de literatuur ook omschreven als 'sociale impact' (Ebrahim & Rangan, 2010; Perrini & Vurro, 2006). Deze sociale impact is het eindresultaat dat ATK met zijn 10-jarig actieonderzoek wenst te bereiken.

ATK wenst de effecten op de kansbiedende buddy's in kaart te brengen met het oog op het kunnen verbeteren van de buddywerking, het motiveren van de kansbiedende buddy's en het optimaliseren van de werving en communicatie naar buddy's toe. Daarnaast wil ATK ook naar het beleid toe kunnen communiceren over de impact van hun buddywerking op de kansbiedende buddy's als groep.

Met het oog op het motiveren van de kansbiedende buddy's, wil ATK hen een aantrekkelijk meetinstrument aanbieden. Dit meetinstrument zou aan het einde van het project moeten klaarliggen en onmiddellijk praktisch inzetbaar zijn. Een andere vereiste is dat het meetinstrument schaalbaar is; het moet met andere woorden in staat zijn om de impact te meten bij een grote steekproef of zelfs de volledige populatie van kansbiedende buddy's. Omwille van deze reden en omdat ATK gekwantificeerde meetresultaten wil kunnen voorleggen aan het beleid, moet het instrument ook kwantitatief zijn. Het is echter niet noodzakelijk dat het een vragenlijst is. ATK geeft de voorkeur aan een digitaal instrument, waarbij het waardevol zou kunnen zijn om een automatische terugkoppeling of feedback te voorzien die onmiddellijk zichtbaar is voor de deelnemers. Op basis daarvan zouden de kansbiedende buddy's een zicht krijgen op waar ze staan ten opzichte van andere buddy's en ten opzichte van zichzelf tijdens vorige afnames, wat opnieuw motiverend zou moeten werken. Tot slot acht ATK het wenselijk om de betrouwbaarheid en validiteit van het meetinstrument na te gaan.

2.2. BEPERKINGEN

Gezien de beperkte tijdspanne van acht maanden waarin dit project vorm moet krijgen en gezien de wens van ATK om een schaalbaar meetinstrument te ontwikkelen dat onmiddellijk praktisch kan worden ingezet, is het niet haalbaar om aan elk van ATK's andere vragen tegemoet te komen. We maken daarom bewust een aantal keuzes, die leiden tot enkele beperkingen van dit project.

Ten eerste kiezen we ervoor om uitsluitend de directe effecten op de individuele kansbiedende buddy's in kaart te brengen. Het in kaart brengen van de sociale impact van het buddyschap valt dus buiten de scope van dit project. Ten tweede wordt het in gesprek met ATK zeer duidelijk dat het meetinstrument schaalbaar moet zijn, waardoor elke vorm van kwalitatief onderzoek, zoals

observaties, wordt verworpen als alternatief om de effecten in kaart te brengen. Dit heeft als beperking dat enkel een instrument voor zelfrapportage mogelijk is, waarbij uitsluitend de percepties van de respondenten in kaart kunnen worden gebracht. Hiermee samenhangend kan er dus ook geen objectieve groei worden vastgesteld met behulp van dit instrument (Creswell, 2012). Hoewel we ervoor kiezen om een meetinstrument te ontwikkelen dat leidt tot aparte resultaten voor elke individuele kansbiedende buddy, is het binnen de tijdspanne van dit project niet mogelijk om ook een feedbacktool in te bouwen die onmiddellijk zichtbaar is voor de kansbiedende buddy's. Dit is een derde beperking van ons project. Tot slot ontbreekt de tijd om een volledige studie naar de betrouwbaarheid en validiteit van het ontworpen meetinstrument uit te voeren. Na het ontwikkelen van het meetinstrument wordt een beperkt onderzoek naar de cognitieve validiteit opgezet, maar voor een volledige studie naar de validiteit en betrouwbaarheid van het meetinstrument zal vervolgonderzoek nodig zijn.

2.3. HUIDIG PROJECT

Het einddoel van dit interdisciplinair project is het ontwerpen van een schaalbaar meetinstrument dat in staat is om de directe, individuele effecten op de kansbiedende buddy's van ATK te meten. Om tegemoet te komen aan deze einddoelstelling gaan we stapsgewijs te werk. Dit project wordt opgesplitst in twee fasen, die elk gekoppeld zijn aan één hoofddoelstelling. Fase 1 heeft als doel om de directe effecten bij de kansbiedende buddy's te identificeren en te beschrijven en brengt dus in kaart 'WAT' gemeten moet worden. In Fase 2 gaat het erom 'HOE' de effecten gemeten kunnen worden. Hiervoor wordt een passend meetinstrument ontworpen en geïmplementeerd als online-tool. De doelen van beide fasen zijn nog verder onderverdeeld in subdoelen.

In een eerste luik wordt onderzocht welke mogelijke effecten van het buddyschap er bestaan en welke effecten het meetinstrument bijgevolg moet meten. We zijn daarbij om te beginnen geïnteresseerd in de directe, individuele effecten op de kansbiedende buddy's, die kunnen worden teruggevonden in de literatuur, en in bestaande theoretische kaders waarin deze kunnen worden ondergebracht (subdoel D1A). Daarnaast onderzoeken we eerst welke effecten door de oprichters van ATK (subdoel D1B) ervaren en geobserveerd worden en vervolgens diegene die de kansbiedende buddy's zelf ondervinden (subdoel D1C). Om een beeld te krijgen van zowel de effecten van de opleiding als die van het buddyschap zelf, maken we bij de kansbiedende buddy's zelf een onderscheid tussen ervaren en startende buddy's. Ervaren buddy's zijn buddy's die minstens één buddytraject hebben doorlopen en startende buddy's zijn buddy's die het eerste deel van de opleiding hebben doorlopen, maar nog niet zijn gestart met een buddytraject. Door al deze bronnen te combineren, trachten we het volledige spectrum van directe, individuele effecten in kaart te brengen. Tot slot worden alle resultaten geïntegreerd, afgetoetst aan de in de literatuur gevonden empirische bevindingen en gerelateerde theoretische kaders en wordt een passend theoretisch kader geselecteerd om de verzamelde data te conceptualiseren (subdoel D1D). Het eindresultaat van deze eerste fase is dus een conceptueel kader, waarin de gevonden effecten kunnen worden ondergebracht en dat de basis vormt voor het uiteindelijke meetinstrument.

In de tweede fase wordt een meetinstrument ontworpen dat in staat is om de beschreven effecten uit de eerste fase te meten. Om te beginnen wordt er gezocht naar het meest geschikte type van meetinstrument om de beschreven effecten op grote schaal in kaart te brengen, rekening houdend met evidentie uit de literatuur en met de vraag van ATK (subdoel D2A). Vervolgens worden de

beschreven effecten geoperationaliseerd binnen de context van de buddywerking van ATK en volgens het in de eerste fase beschreven conceptueel kader (subdoel D2B). Tot slot wordt het meetinstrument concreet uitgewerkt, zodat het kan worden afgeleverd als onmiddellijk bruikbaar product (subdoel D2C).

Samengevat zijn de doelstellingen van dit interdisciplinair project de volgende:

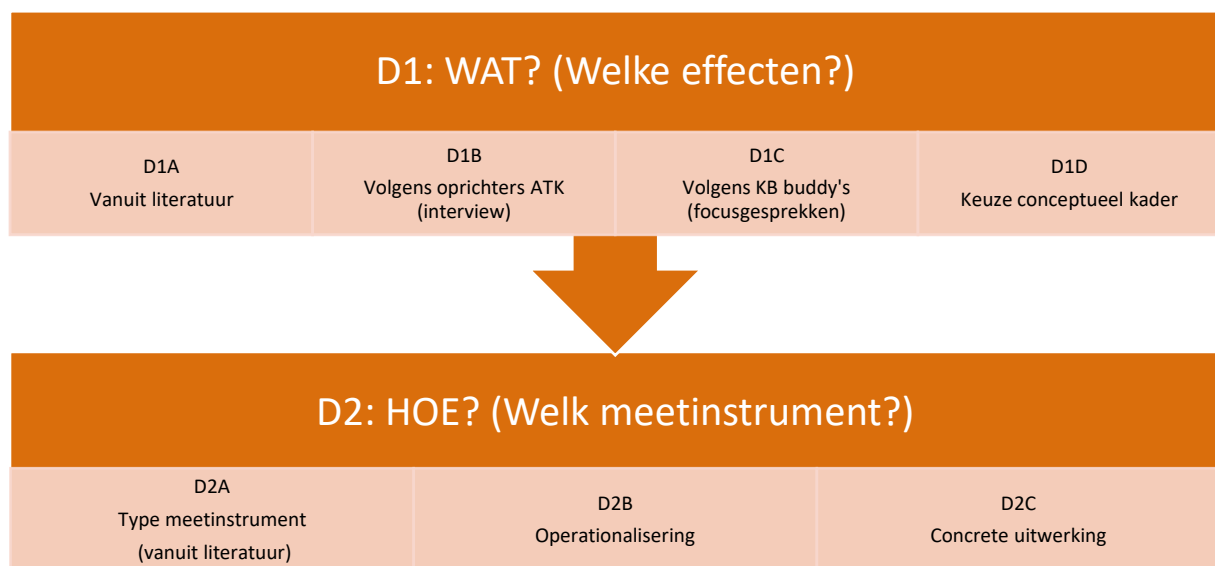
D1. In kaart brengen welke directe, individuele effecten het meetinstrument moet meten.

- D1A. In kaart brengen welke directe, individuele effecten kunnen worden teruggevonden in de literatuur.
- D1B. In kaart brengen welke directe, individuele effecten de oprichters van ATK aanreiken.
- D1C. In kaart brengen welke directe, individuele effecten de kansbiedende buddy's zelf ervaren.
  - Ervaren kansbiedende buddy's, d.w.z. kansbiedende buddy's die minstens één buddytraject doorlopen hebben
  - Startende kansbiedende buddy's, d.w.z. kansbiedende buddy's die het eerste deel van de opleiding hebben doorlopen maar nog niet zijn gestart met een buddytraject
- D1D. Integreeren van de verzamelde data tot een passend conceptueel kader.

D2. Ontwikkelen van een meetinstrument dat in staat is om de percepties van de kansbiedende buddy's omtrent de in D1 beschreven directe, individuele effecten op het buddieschap te meten.

- D2A. Onderzoeken welk type meetinstrument zich het best leent om de beschreven effecten op grote schaal in kaart te brengen.
- D2B. Operationaliseren van de beschreven effecten, binnen de context van ATK en volgens het beschreven conceptueel kader.
- D2C. Realiseren van een concreet uitgewerkt, onmiddellijk bruikbaar, schaalbaar, kwantitatief meetinstrument, dat in staat is om de directe, individuele effecten van het buddieschap die de kansbiedende buddy's ervaren op zichzelf in kaart te brengen.

Een schematische voorstelling van de projectdoelstellingen is terug te vinden in Figuur 1.

Figuur 1. Overzicht projectdoelstellingen

3. OPZET EN METHODOLOGISCHE KEUZES

Vertrekkende vanuit de twee projectdoelstellingen kunnen we dit project onderverdelen in twee grote fasen, die elk nog eens bestaan uit verschillende subfasen. Elke subfase is gekoppeld aan een subdoelstelling en bestaat uit één of meerdere onderzoekstechnieken en/of activiteiten die worden uitgevoerd teneinde de betreffende doelstelling te realiseren. Op deze manier werken we stapsgewijs toe naar onze einddoelstelling.

Voorafgaand aan de twee grote fasen van dit project hebben alle onderzoekers, om de organisatie beter te leren kennen, de infosessie van ATK bijgewoond en is één onderzoeker gestart met de opleiding 'Meester in empowerment'. Verder hebben alle onderzoekers de website verkend en enkele online e-learningmodules doorlopen.

3.1. FASE 1: EFFECTEN IN KAART BRENGEN

Figuur 2. Projectdoelstellingen fase 1

In de eerste fase van dit project wordt door middel van datatriangulatie (literatuurstudie, interview en focusgroepen) getracht om het volledige inhoudsdomein van de effecten op de kansbiedende buddy's in kaart te brengen. Op deze manier willen we tegemoetkomen aan de inhoudsvaliditeit van het te ontwikkelen meetinstrument (Cohen, Manion & Morrison, 2007; Mortelmans, 2013). Hoewel de verschillende subfasen hieronder achtereenvolgens worden beschreven, kent fase 1 geen puur lineair verloop. Er is eerder sprake van een soort cyclisch proces waarbij er een voortdurende wisselwerking plaatsvindt tussen enerzijds de literatuur en anderzijds de data die worden verzameld door het interview en de focusgroepen. Er wordt gestart met een literatuurstudie, om een eerste beeld te krijgen van mogelijke effecten op de kansbiedende buddy's. De in de literatuur beschreven effecten worden vervolgens gebruikt als uitgangspunt voor het interview en de focusgesprekken. Effecten die worden aangegeven door de oprichters van ATK en de kansbiedende buddy's leiden vervolgens tot een diepgaandere literatuurstudie, zodat tot slot de keuze voor een geschikt conceptueel kader kan worden gemaakt.

3.1.1. LITERATUURSTUDIE (DEEL 1)

Om tegemoet te komen aan de eerste subdoelstelling (D1A) wordt gestart met een uitgebreid literatuuronderzoek. In haar projectaanvraag geeft ATK aan dat ze effecten veronderstellen op drie domeinen: persoonlijke ontwikkeling, verruiming van de leefwereld en uitbreiding van het netwerk en sensibilisering. In dit eerste literatuuronderzoek wordt de bestaande empirische kennis verkend en wordt onderzocht of de drie dimensies die worden aangereikt door ATK bevestigd worden in de literatuur.

Elke onderzoeker zoekt naar wetenschappelijke artikels in de databanken Proquest, ERIC en Web of Science. Er wordt hierbij vertrokken vanuit de drie door ATK aangereikte dimensies en deze worden vertaald naar zoektermen zoals personal development, personal gain, volunteer work, volunteerism, well-being, social comparison, social gain, social network, selfesteem... We beperken ons hierbij niet tot het domein van armoede, maar kijken ook over de muurtjes heen naar vrijwilligerswerk in andere sectoren. De gevonden artikels en hun relevantie voor ons project worden besproken tijdens de vergaderingen. Artikels worden beschouwd als relevant indien de groep het erover eens is dat de context van het betreffende onderzoek voldoende aansluit bij de context van ATK. De relevante artikels worden behouden en vormen de basis voor het verdere project.

3.1.2. SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW MET OPRICHTERS ATK

De effecten die in de literatuur worden gevonden dienen als vertrekpunt voor een semigestructureerd interview met A.M. en B.T., de oprichters van ATK. Het doel (D1B) van dit interview is om in kaart te brengen welke effecten van het buddieschap op de kansbiedende buddy's zij aanreiken. Er wordt voor gekozen om A.M. en B.T. te interviewen, omdat zij vanuit twee verschillende perspectieven naar de effecten op de kansbiedende buddy's kunnen kijken: enerzijds door de bril van medeoprichters van ATK, maar anderzijds ook door de bril van kansbiedende buddy's die zelf al enkele buddytrajecten hebben doorlopen.

De interviewleidraad wordt opgebouwd volgens de structuur van de drie hierboven beschreven dimensies, om af te toetsen of A.M. en B.T. de in de literatuur beschreven effecten ook herkennen binnen de praktijk van ATK. De effecten uit de literatuur worden gedrukt op kaartjes en er wordt aan B.T. en A.M. gevraagd om deze te rangschikken in volgorde van belangrijkheid. Deze deductieve manier van werken wordt gecombineerd met een meer inductieve benadering, doordat we de interviewleidraad starten met een open vraag. Zo vermijden we dat we ons te veel laten sturen door de theorie (Donche, 2017) en op die manier effecten missen.

Het interview vindt plaats in november 2018 in de kantoren van ATK en duurt 78 minuten. Bij het interview zijn twee onderzoekers aanwezig. Het interview wordt eveneens opgenomen met een audio-recorder. De respondenten worden hierover geïnformeerd en er wordt aangegeven dat de bevindingen over hun persoonlijke ervaringen anoniem en vertrouwelijk verwerkt worden. Tijdens het interview wordt er voldoende tijd genomen om alle effecten die ter sprake komen grondig uit te diepen, om zo tegemoet te komen aan de interne validiteit (Mortelmans, 2013). De interviewleidraad is terug te vinden in Bijlage 1.

Het interview wordt vervolgens getranscribeerd en geanalyseerd in Nvivo 12. In eerste instantie wordt het interview door twee onderzoekers eerst onafhankelijk van elkaar en daarna samen gecodeerd, wat moet zorgen voor een hogere interbeoordelaarsbetrouwbaarheid (Cohen, Manion, & Morrison, 2011) en een hogere interne validiteit doordat er aan onderzoekerstriangulatie wordt gedaan (Mortelmans, 2013). Bij het coderen wordt er enerzijds deductief te werk gegaan: er wordt vertrokken vanuit een codeboom die is gebaseerd op de in de theorie gevonden effecten en die is opgebouwd volgens de structuur van de drie oorspronkelijke dimensies (Smaling, 1994). Deze codeboom is terug te vinden in Bijlage 2. Anderzijds gaan we ook inductief te werk, doordat er nieuwe codes worden gecreëerd voor nieuwe elementen die vanuit de respondenten naar boven komen. Bepaalde uitspraken worden in-

vivo gecodeerd, met het oog op de latere ontwikkeling van het meetinstrument, waarbij we gebruik willen maken van de eigen woorden van de respondenten (Mortelmans, 2013). Nadat het definitieve conceptuele kader, dat gebruikt zal worden als uitgangspunt voor het meetinstrument, is geselecteerd, wordt het interview opnieuw gecodeerd op basis van de definitieve codeboom (zie 3.1.4.).

3.1.3. FOCUSGESPREKKEN MET KANSBIEDENDE BUDDY'S

Onze derde doelstelling (subdoelstelling D1C) is een beeld krijgen van de effecten die de kansbiedende buddy's zelf ervaren. Er wordt voor gekozen om dit te doen aan de hand van twee focusgroepen en niet aan de hand van aparte interviews, omdat er op deze manier waardevolle informatie vrijkomt door de interactie die ontstaat tussen de respondenten (Cohen et al., 2011) en er veel informatie kan worden verzameld in een relatief korte tijdspanne (Mortelmans, 2013).

We brengen de percepties in kaart van zowel ervaren buddy's, die al minstens één buddytraject hebben doorlopen, als van startende buddy's, die het eerste deel van de opleiding hebben doorlopen, maar nog niet zijn gestart met een buddytraject. De reden hiervoor is dat we verwachten dat de opleiding leidt tot andere effecten dan het buddytraject. Door respondenten te bevragen die in verschillende fasen van het traject zitten, verwachten we een zicht te krijgen op het volledige spectrum aan effecten, wat de inhoudsvaliditeit ten goede komt. Bovendien creëren we hierdoor de mogelijkheid om bij analyse van de resultaten eventueel de impact van de opleiding te scheiden van de impact van de ervaring als buddy.

De deelnemers worden geselecteerd via purposive sampling: ze worden specifiek gekozen op basis van de fase van het traject waarin ze zich bevinden (Creswell, 2012). Uiteindelijk vinden we dertien kansbiedende buddy's bereid om deel te nemen aan de focusgroepen: zeven ervaren en zes startende buddy's. Aangezien de ideale omvang van een focusgroep zes tot acht deelnemers bedraagt (Bloor, Frankland, Thomas, & Robson, 2001), organiseren we dus twee focusgroepen: voldoende om genoeg informatie te vergaren, maar nog steeds goed modereerbaar (Bloor et al., 2001). We kiezen bewust voor homogene groepen, dat wil zeggen één focusgroep met startende en één focusgroep met ervaren buddy's, omdat mensen die dezelfde ervaring delen sneller geneigd zijn tot een open gesprek (Mortelmans, 2013).

Net zoals bij het semigestructureerd interview wordt ook bij de focusgroepen gebruik gemaakt van een combinatie van een inductieve en een deductieve manier van werken. De leidraad bevat open vragen alsook vragen die gebaseerd zijn op de literatuur en de resultaten van het semigestructureerd interview. Er wordt onder andere gebruik gemaakt van kaartjes met mogelijke effecten, die moeten worden gerangschikt door de deelnemers. De leidraad kan, mits kleine aanpassingen aan de doelgroep, gebruikt worden overheen de verschillende focusgroepen, waardoor deze meer vergelijkbaar worden (Mortelmans, 2013). In Bijlage 5 en Bijlage 6 kunnen de leidraden voor de focusgroepinterviews worden teruggevonden.

Beide focusgroepen vinden plaats in december 2018 en worden geleid door twee onderzoekers. Vooraleer de focusgroepen van start gaan, wordt gevraagd aan de respondenten om een geïnformeerde toestemming (zie Bijlage 7) te handtekenen. Hierbij worden de respondenten geïnformeerd over het doel van het onderzoek en wordt bevestigd dat de gegevens anoniem en vertrouwelijk verwerkt worden en dat de respondenten vrijwillig deelnemen aan het onderzoek.

Tijdens de focusgroepen zijn de onderzoekers erop bedacht dat ze het gesprek zo weinig mogelijk leiden en dat ze de respondenten zelf de discussie laten voeren (Mortelmans, 2013).

De focusgesprekken worden opgenomen met de audio-recorder, getranscribeerd en geanalyseerd op dezelfde wijze als het semigestructureerd interview. Het grote verschil is dat de data vanuit de focusgroepen onmiddellijk worden geanalyseerd volgens het definitieve conceptuele kader (zie 3.1.4.). De reden hiervoor is dat de resultaten van het semigestructureerde interview ertoe hebben geleid dat het definitieve conceptuele kader reeds kon worden geselecteerd vooraleer met de analyse van de focusgroepen van start werd gegaan.

Voorafgaand aan hun deelname wordt aan de respondenten ook gevraagd om een demografische vragenlijst in te vullen om zicht te krijgen op de controlevariabelen zoals gender, leeftijd en dergelijke. Om een beeld te krijgen van de mate waarin de buddy's onderling verschillen, wordt aan het einde van het focusgesprek zelf aan de respondenten gevraagd om ook een document met aanvulzinnen in te vullen (zie Bijlage 8). Op deze manier geeft men de respondenten meer bedenktijd om hun percepties te formuleren. De respondenten krijgen de keuze om de zinnen thuis of ter plaatse in te vullen. Ook deze schriftelijke antwoorden worden mee opgenomen in de data-analyse. Door de resultaten van de aanvulzinnen en die van de focusgroepen samen te leggen, kan via datatriangulatie worden gezocht naar bevestiging en aanvullingen (Baarda et al., 2013).

3.1.4. KEUZE CONCEPTUEEL KADER

Fase 1 van ons project wordt afgesloten met het bepalen van een conceptueel kader dat bij de bekomen data past en dat vervolgens kan worden gebruikt als uitgangspunt voor het meetinstrument. Het oorspronkelijke kader met de drie dimensies aangereikt vanuit ATK, bleek bij de kwalitatieve analyse immers te veel overlap op te leveren bij het coderen en werd bijgevolg als ongeschikt geacht. Met de resultaten van het semigestructureerd interview en de focusgroepen in ons achterhoofd voeren we opnieuw een literatuurstudie uit en gaan we op zoek naar een conceptueel kader dat beter bij onze data past. We maken hierbij gebruik van de wetenschappelijke databanken vermeld in punt 3.1.1. en gebruiken als zoektermen begrippen die vanuit onze kwalitatieve data naar voren komen. Daarnaast nemen we ook contact op met andere bestaande vrijwilligersorganisaties, die gebruik maken van de buddywerking als methode. De gevonden conceptuele kaders worden onderling vergeleken en uiteindelijk wordt er gekozen voor het conceptuele kader waarin het grootste deel van de gevonden effecten kan worden ondergebracht en dat theoretisch onderbouwd en gevalideerd is.

Nadat de keuze voor een conceptueel kader heeft plaatsgevonden, wordt er (opnieuw) een kwalitatieve analyse uitgevoerd op het semigestructureerde interview en de focusgroepen. De eerder gecodeerde effecten worden nu gecategoriseerd in het gekozen conceptueel kader. De codeboom is terug te vinden in Bijlage 3. Hier wordt dus deductief te werk gaan. Voorafgaand aan het coderen wordt door het hele team van onderzoekers samen een handleiding opgesteld, waarin elk begrip uit de codeboom wordt gedefinieerd (zie Bijlage 4). Op deze manier wordt ervoor gezorgd dat alle onderzoekers hetzelfde begrijpen onder de verschillende codes en verhoogt de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Vervolgens wordt het codeerwerk opnieuw eerst door twee onderzoekers onafhankelijk van elkaar uitgevoerd, waarna zaken die anders werden gecodeerd, door beiden worden bediscussieerd tot er een consensus wordt bereikt.

3.2. FASE 2: MEETINSTRUMENT ONTWIKKELEN

Figuur 3. Projectdoelstellingen fase 2

De tweede fase van dit interdisciplinair project is erop gericht om de in fase 1 gevonden effecten te vertalen naar een concreet, onmiddellijk praktisch inzetbaar meetinstrument. Hoewel fase 1 en fase 2 elkaar in dit verslag chronologisch lijken op te volgen, is er in feite sprake van overlap met de laatste fasen van fase 1. Tijdens de analyse van het semigestructureerd interview en de focusgroepen wordt ook reeds gestart met het tweede deel van de literatuurstudie.

3.2.1. LITERAATUURSTUDIE (DEEL 2)

Deze tweede fase start opnieuw met een literatuurstudie. Er wordt gebruik gemaakt van methodologische literatuur om op zoek te gaan naar het meest passende meetinstrument voor de context van de kansbiedende buddy's van ATK. Er worden opnieuw artikels opgezocht in de wetenschappelijke databanken Proquest, ERIC en Web of Science. Daarnaast worden ook artikels aangereikt door de procesbegeleiders. De topics van deze artikels zijn onder andere attitudemeting, surveyonderzoek, paarsgewijs vergelijken, rangschikken, d-pac... De artikels worden verdeeld onder de verschillende onderzoekers, waarna elke onderzoeker de aan hem toegewezen artikels leest en een oordeel velt over de bruikbaarheid van zijn artikels voor het project. Hierbij wordt steeds rekening gehouden met enerzijds de specifieke context van ATK en hun initiële vraag, en anderzijds de wetenschappelijke evidentie voor een bepaalde methode. De relevante elementen van elk artikel worden door de betreffende onderzoeker samengevat en besproken tijdens de vergaderingen. Nadien volgen op basis van dit materiaal discussies over het meest gepaste meetinstrument tot een consensus wordt bereikt.

3.2.2. OPERATIONALISERING VAN DE EFFECTEN

De transcriptie en meticuleuze analyse van het interview en de twee focusgesprekken dienen, samen met het theoretisch kader, als vertrekpunt voor de operationalisering van de beschreven effecten. Deze operationalisering gebeurt in vijf fasen.

In de eerste fase wordt een werkdocument opgesteld waarin, per code van de uiteindelijke codeboom, de letterlijke citaten uit de transcripties worden gekopieerd. Deze letterlijke uitspraken van de respondenten worden eerst door drie onderzoekers onafhankelijk van elkaar geoperationaliseerd tot stellingen die kandidaat zijn om later in het meetinstrument opgenomen te worden. Door de stellingen in een latere fase met elkaar te vergelijken wordt op die manier aan onderzoekerstriangulatie gedaan in functie van de cognitieve validiteit (Mortelmans, 2013). Er worden meer stellingen gegenereerd dan er zullen worden gebruikt voor het uiteindelijke meetinstrument, waardoor er wordt gezorgd voor een

volledige dekking van alle effecten (Irwin & Stafford, 2016), wat moet leiden tot een hogere inhoudsvaliditeit.

In een tweede fase worden de stellingen door de drie onderzoekers samengebracht en uitvoerig besproken op het vlak van eenduidigheid in interpretatie, tot er een consensus wordt bereikt over de meest gepaste stelling per code. Er wordt voor deze werkwijze gekozen omdat op die manier tegemoet wordt gekomen aan de cognitieve validiteit door onderzoekerstriangulatie (Mortelmans, 2013). Eveneens in functie van de cognitieve validiteit, pogen de onderzoekers bovendien om bij het formuleren van de stellingen zo dicht mogelijk bij de letterlijke verwoording van de respondenten te blijven.

Om de cognitieve validiteit nog te verbeteren, worden in een volgende fase de geselecteerde stellingen aan de drie andere onderzoekers voorgelegd voor verdere aftoetsing op het vlak van eenduidigheid in interpretatie. Bij het beoordelen van de stellingen wordt ook rekening gehouden met vereisten zoals het vermijden van items met een dubbele negatie, items die meer dan één vraag stellen en subjectief geformuleerde vragen (De Leeuw, Hox, & Dillman, 2008; Fowler & Cosenza, 2008; Irwin & Stafford, 2016; Schwarz, Knäuper, Oyserman, & Stich, 2008). Op basis van de feedback van de andere onderzoekers, worden stellingen geschrapt en geherformuleerd, en wordt een nieuw voorstel gedaan. Dit proces van feedback en verwerking herhaalt zich tot alle onderzoekers het eens zijn over de te formuleren stellingen.

In de vierde fase wordt het aantal stellingen gereduceerd om tot een werkbaar meetinstrument te komen. Deze reductie gebeurt omwille van overlap tussen verschillende stellingen en op basis van relevantie vanuit het interview en de focusgroepen.

Om een beter beeld te krijgen van de cognitieve validiteit wordt in april 2019 een beperkte validatiestudie opgezet (zie punt 3.2.3.). Op basis van de resultaten van deze validatiestudie, worden nog enkele wijzigingen doorgevoerd aan de stellingen, om tot slot te komen tot een lijst met definitieve items.

3.2.3. CONCRETE UITWERKING VAN HET MEETINSTRUMENT

Het concrete meetinstrument wordt vervolgens ontwikkeld op basis van de weerhouden stellingen. Er wordt gekozen voor een meetinstrument dat aan twee vereisten voldoet. Ten eerste moet het meetinstrument gebruiksvriendelijk, aantrekkelijk en motiverend werken voor de respondenten. Ten tweede is het belangrijk dat het meetinstrument ons de mogelijkheid geeft om op een gestructureerde manier numerieke data te verzamelen en deze gemakkelijk te analyseren, zonder dat de aanwezigheid van de onderzoeker nodig is (Cohen et al., 2011). Om te voldoen aan de wens van ATK om een online meetinstrument te ontwikkelen, wordt gebruik gemaakt van Qualtrics, dat een breed scala aan technische mogelijkheden biedt. Qualtrics wordt bovendien reeds gebruikt door ATK, wat ook praktische voordelen oplevert.

De eerste versie van het online meetinstrument wordt ingevuld door alle onderzoekers, met als tweeledig doel om enerzijds de haalbaarheid in termen van cognitieve belasting en tijdsbelasting na te gaan en om anderzijds te controleren of de output duidelijk te interpreteren is.

Vervolgens wordt nagegaan of de kansbiedende buddy's de stellingen interpreteren zoals de onderzoekers dit beogen. We willen met andere woorden onderzoeken of er wordt voldaan aan de kwaliteitseis van cognitieve validiteit (McCorry, Scullion, McMurray, Houghton, & Dempster, 2013). Hiertoe worden twee interviews georganiseerd die beide plaatsvinden in april 2019. Het eerste interview wordt geleid door één onderzoeker en vindt plaats in de kantoren van ATK. Bij het tweede interview zijn twee onderzoekers aanwezig. Dit interview gaat door in buurthuis "De Buurt" in Antwerpen. Vooraleer de interviews van start gaan, wordt aan de respondenten gevraagd om een geïnformeerde toestemming te handtekenen, die hen informeert over het doel van het onderzoek. Ook worden anonimiteit en vertrouwelijkheid gegarandeerd in de verwerking en rapportage van de resultaten.

Tijdens de interviews wordt er gebruik gemaakt van de think-aloudmethode. Aan de respondenten wordt gevraagd om het meetinstrument in te vullen en tegelijkertijd luidop hun gedachten te verwoorden alsook te verklaren waarom zij een bepaald antwoord geven (McCorry et al., 2013). Bovendien dienen de respondenten aan te geven of de stellingen eenduidig zijn en wat hun persoonlijke interpretatie ervan is. Op het einde van het interview worden enkele open vragen gesteld die kunnen leiden tot optimalisatie van het meetinstrument. Deze vragen zijn terug te vinden in Bijlage 9. Beide interviews, die circa 85 minuten duren, worden opgenomen met een audio-recorder. Daarnaast worden de belangrijkste zaken ook genoteerd door de onderzoeker. Vervolgens worden de audio-opnames en notities geanalyseerd en wordt de input van de respondenten gebruikt om laatste aanpassingen te doen aan het meetinstrument.

4. RESULTATEN EN PRODUCTEN

4.1. FASE 1: EFFECTEN

4.1.1. LITERATUURSTUDIE (DEEL 1): EFFECTEN AANGEREIKT DOOR ATK VANUIT DIMENSIES

Deze eerste literatuurstudie brengt inzicht in hoeverre de effecten die ATK vaststelt bij de vrijwilligers als gevolg van de buddywerking door de wetenschappelijke literatuur bevestigd worden (subdoelstelling D1A) en of er empirische evidentie is voor andere mogelijke aanwezige effecten die nog niet onder de aandacht gekomen waren bij ATK. De drie grote categorieën waaronder ATK de vastgestelde effecten indeeldt, namelijk **persoonlijke ontwikkeling**, **verruiming van de leefwereld**, **uitbreiding van het netwerk** en **sensibilisering** zijn onze invalshoek voor de literatuurstudie.

Alvorens we deze effecten één voor één bespreken, stellen we vast dat er nauwelijks literatuur over buddytrajecten bestaat en we vanuit die hoek geen antwoord kunnen verwachten. Daarom wordt verder gekeken naar literatuur dat vrijwilligerswerk in het algemeen bestudeert (Davis, Hall, & Meyer, 2003; Dekker, Van Straaten, & El Kaddouri, 2013; Larkin, Sadler, & Mahler, 2005; van der Tier & Potting, 2015). Meier en Stutzer (2008) beschrijven in hun *'costs and benefits theory'* dat vrijwilligers een investering doen, maar daaruit zelf ook voordelen halen in de vorm van *'primary goods'*: mensen die deelnemen aan vrijwilligersactiviteiten om anderen te helpen, zijn meer tevreden met hun eigen leven dan mensen die dat niet doen. Chang (2009) alsook Helliwell, Aknin, Shiplett, Huang, en Wang (2018) drukken dit uit als een positieve samenhang met het *'subjectief geluk'*. Voorbeelden van dit subjectief geluk zijn onder meer een hoger zelfvertrouwen, bewustwording van het nut en de noodzaak van dergelijke projecten, verbeterde sociaal-communicatieve vaardigheden, een verbreding van het sociaal netwerk en tenslotte een hoger gevoel van maatschappelijke betekenisvol te zijn (Davis et al., 2003; Dekker et al., 2013; Larkin et al., 2005; van der Tier & Potting, 2015).

De eerste dimensie betreft de effecten op het vlak van **persoonlijke ontwikkeling**. Deze vinden we terug in uiteenlopende contexten van studentenvrijwilligers (Boru, 2017) tot vrijwilligers die steun bieden aan (ex)gevangenen (Höing, Bogaerts, & Vogelvang, 2016). Zelfvertrouwen, communicatieve vaardigheden, kritisch denken, relativeren, stress, welbevinden, gezondheid, carrière, sociale vaardigheden, zelfinzicht, planning en timemanagement, waarden en normen, leiderschap, kennis en houding/attitude zijn concepten die meermaals terugkomen (Carlisle, Gour, Rajkhan, & Nitta, 2017; Haddock et al., 2013; Höing et al., 2016).

Verruiming van de leefwereld en uitbreiding van het netwerk kunnen we als tweede overkoepelend label gebruiken voor effecten op de vrijwilliger die te maken hebben met het vertrouwen in de medemens, veranderende relaties tussen de vrijwilliger en zijn vriendenkring en de ondersteuning die vrijwilligers ervaren. Höing et al. (2016) benoemen dit in hun review *The Gains and Drains for CoSA Volunteers* als sociale relaties en sociaal kapitaal. Onyx en Warburton (2003) vermelden in hun onderzoek naar vrijwilligers op hogere leeftijd, dat deze oudere mensen betere, sterkere sociale relaties onderhouden, die zich niet beperken tot de rechtstreekse familie. Die sterkere relaties zorgen op hun beurt voor positieve gevoelens, zoals een hoger gevoel van eigenwaarde, en zelfs voor een verbetering van de fysieke gezondheid. Deze behouden verbondenheid met anderen en de positieve effecten die daarmee samengaan, worden ook gerapporteerd door Melkman, Mor-Salwo, Mangold,

Zeller, en Benbenishty (2015). Door deel te nemen aan groepsactiviteiten ervaren vrijwilligers betere, meer bevredigende sociale ondersteuning (Hainsworth & Barlow, 2001).

De derde dimensie betreft effecten op het vlak van **sensibilisering van de omgeving** van de vrijwilligers, waarover we wel literatuur terugvinden in de specifieke context van armoedebestrijding. Tijdens hun buddytraject worden de kansbiedende buddy's met de armoede van kansarmen geconfronteerd en dat wijzigt grondig hun kijk op de oorzaken van armoede. Om dit effect voor ons onderzoek uit te diepen, kijken we naar de taxonomie van Vranken (2012). Deze biedt een kader van zes mogelijke oorzaken om naar armoede te kijken. Hierbij gaat men uit van drie verschillende perspectieven: een individueel, een institutioneel en een maatschappelijk perspectief. Voor elk perspectief onderscheidt men een schuldmodel en ongevalmodel. Enkele voorbeelden verduidelijken dit. Bij een *individueel schuldmodel* wordt de schuld van armoede bij de arme zelf gelegd. Men gaat er bijvoorbeeld vanuit dat mensen in armoede lui zijn of hun geld niet goed beheren. Bij het *individueel ongevalmodel* daartegen wijt men armoede aan onverwachte situaties die tot leven in armoede kunnen leiden. Een voorbeeld hiervan is het overlijden van de kostwinner in het gezin. Bij het *institutioneel schuldmodel* bestaat er ongelijkheid om tot groepen toe te treden en dit vertaalt zich verder naar het *institutioneel ongevalmodel* in geval van individuele uitsluiting en stigmatisering. Is er sprake van een *maatschappelijk schuldmodel*, dan gaat men ervan uit dat de maatschappij armoede voortbrengt en in stand houdt. Er zijn ook economische crisissen of beleidsmaatregelen die mensen in armoede kunnen brengen. Dit kan verklaard worden vanuit een *maatschappelijke ongevalmodel*.

Vanuit de voorgaande literatuurstudie kan men samenvattend stellen dat vrijwilligers diverse positieve effecten ervaren die naargelang van de context verschillen, maar gelijkenissen vertonen met de door ATK gerapporteerde effecten. Onderzoek dat in een met ATK vergelijkbare context armoedebestrijding vanuit een buddywerking bestudeert, is echter niet teruggevonden, met uitzondering van het theoretische luik van de dimensie sensibilisering dat van toepassing is op de kansbiedende buddy's. Een verdere uitdieping van de contextspecifieke effecten die ATK bij de kansbiedende buddy's wenst te meten, is daarom noodzakelijk en gebeurt via kwalitatieve dataverzameling in interviews met de kansbiedende buddy's.

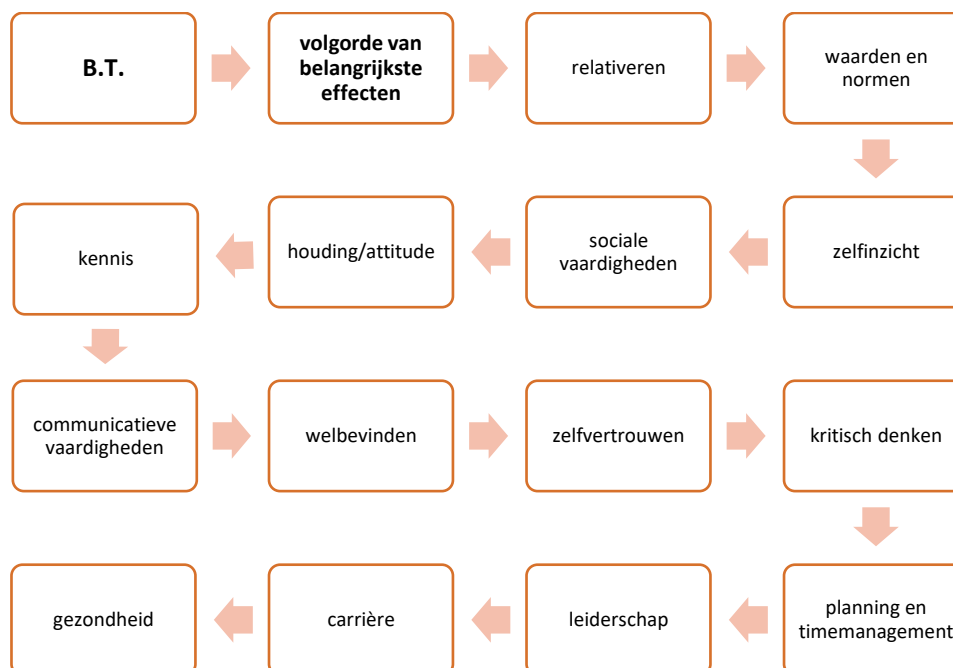
4.1.2. SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW MET MEDEOPRICHTERS ATK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het interview met de medeoprichters van ATK besproken. Hieruit blijkt dat er zich volgens hen talrijke effecten voordoen bij de kansbiedende buddy's, als gevolg van zowel de opleiding als het buddytraject (subdoelstelling D1B). We leggen hen enkele, volgens onze literatuurstudie, relevante begrippen voor en vragen deze te rangschikken volgens belangrijkheid. Bij deze rangschikking schetsen A.M. en B.T. een duidelijk beeld van de diverse effecten en hoe die zich in de context van de ATK-werking voordoen bij de kansbiedende buddy's. A.M. geeft aan dat er een evolutie te zien is in de ontwikkeling van de verschillende effecten. De evolutie zet zich in bij het begin van de opleiding met een verandering in de attitude en de houding van de buddy's, wat geleidelijk meer zelfinzicht, kennis en inzicht in waarden en normen creëert (Figuur 4). Vervolgens verwerven de kansbiedende buddy's verschillende vaardigheden op communicatief en sociaal vlak tijdens het buddytraject, die uiteindelijk tot meer welbevinden, het vermogen om te relativeren, kritisch denken en meer zelfvertrouwen leiden.

Figuur 4. Volgorde gekozen thema's door A.M.

B.T. beaamt dit en beklemtoont verder dat de effecten voortkomen uit de confrontatie die de kansbiedende buddy aangaat met zichzelf, wanneer hij in contact komt met de kansarme buddy en zijn leefwereld. Zo ziet hij bij sommigen het beeld wankelen van wat ze dachten dat een goed leven is. Ze ontdekken in vele verschijnselen in hun leven nieuwe betekenissen, wat hun kritisch denken en hun bereidheid tot beter luisteren versterkt. Doordat ze hun buddieschap als betekenisvolle invulling van hun vrije tijd beschouwen, stijgt hun welbevinden, zelfvertrouwen en neemt hun draagkracht bij dagelijkse problemen toe. Sommigen slagen erin hun timemanagement te verbeteren of betere leiders te worden door niet te leiden, wat hun carrière een boost kan geven. B.T. maakt hier echter ook een kanttekening bij: diegenen die in hun buddieschap een grote drang naar resultaten bij hun kanszoekende buddy nastreven kunnen ook opgeven en zich mislukt voelen als hun buddytraject geen positieve evolutie kent. Samenvattend geeft Figuur 5 de volgorde weer die B.T. bij de rangschikking van effecten vooropstelt.

Figuur 5. Volgorde gekozen thema's door B.T.

Bij de citaten valt, na codering volgens de drie dimensies *persoonlijke ontwikkeling, netwerk en verruiming leefwereld* en *sensibilisering*, op dat de meeste effecten die kansbiedende buddy's ervaren op het vlak van **persoonlijke ontwikkeling** liggen (de codeboom is te raadplegen in Bijlage 2). Hierbij worden vooral het *kritisch denken, houding/attitude en sociale vaardigheden* vaak genoemd, zoals B.T. het verwoordt:

B.T.: "Ik zie bij een aantal mensen sterkere sociale vaardigheden"... "je gaat aan de slag met mensen die wat sociale vaardigheden betreft vaak extreem vaak aan de andere kant zijn want, die zeer beperkte sociale vaardigheden hebben mmh soms en door die extremiteit leer je sneller"... "Ik denk dat de houding heel erg belangrijk is ja houding algemeen naar mensen die kwetsbaar zijn".

Het verbeteren van de sociale vaardigheden werkt ook de **sensibilisering** voor de armoedeproblematiek in de hand. Zo wordt opgemerkt dat de buddy's anderen gaan aanspreken om ook buddy te worden of om ook deel te nemen aan de opleiding. Bij de categorie **netwerk en verruiming** komen de codes *Relaties binnen eigen netwerk* en *Nieuwe mensen ontmoeten* het vaakst naar voren. Zo geeft A.M. aan:

A.M.: "...ze gaan eten in een sociaal restaurant, ze gaan eten in een open centrum, ze gaan mee naar de hulpverleners, dat zijn allemaal dingen die ze niet kennen, dus ze leren ne hele andere wereld met inherente mensen..."

De confrontatie met de leefwereld van armoede is voor velen een eyeopener, volgens B.T. Deze confrontaties zijn **verruimend** en veranderen hun **persoonlijk netwerk**. Soms omwille van de nieuwe contacten als buddy, bij sommigen omdat vooroordelen sneuvelen en bij anderen omdat hun prioriteiten veranderen. Dit alles is vaak het gevolg van het in aanraking komen met extreme omstandigheden. A.M. legt dit nader uit:

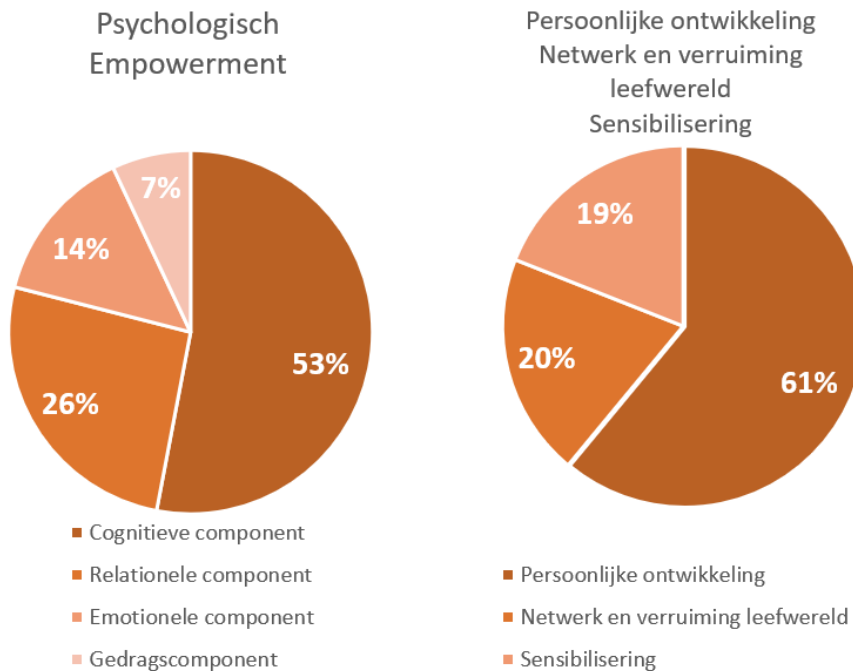
A.M.: "...ik denk in eerste instantie voor de kansbiedende dat het ervaren van iets totaal nieuw, totaal vreemd, een wereld die ze niet kennen. Dat dat in eerste instantie echt wel een eyeopener is. Ja. En ik merk ook in het begin van het traject dat mensen ook tijd nodig hebben om dat contact met die wereld en het contact met de ZWARE problematiek soms die ze te horen krijgen om dat te verwerken"... "ogen opengetrokken' en 'wat ik daar allemaal gehoord heb' 'ik wist niet dat dat bestond' en hoe kun je zo blijven leven..."

De twee besproken rangschikkingen en de rest van het interview maken duidelijk dat de effecten een evolutie kennen tijdens het buddytraject, omwille van veranderingsprocessen in attitudes, cognities en gedrag, en dat deze veranderingsprocessen vooral door de confrontatie met zichzelf bij de ontmoeting met de wereld van armoede uitgelokt worden. Uit de uitspraken van de interviews blijkt dat deze veranderingsprocessen vooral betrekking hebben op sterkere sociale vaardigheden, zelfinzicht en een verruimde blik op de maatschappij.

De uitspraken worden gecodeerd, verder geanalyseerd en geïntegreerd en dienen als input voor de interviewleidraad voor de focusgroepen waarmee de effecten verder worden afgetoetst (subdoelstelling D1C).

4.1.3. FOCUSGESPREKKEN MET KANSBIEDENDE BUDDY'S

De doelstelling van de focusgesprekken is de reeds verzamelde data uit de literatuur en uit het interview van A.M. en B.T. van ATK af te toetsen aan de concrete situatie van de kansbiedende buddy's van ATK (subdoelstelling D1C). We wensen ook een verschil na te gaan tussen buddy's kort na de opleiding en diegenen met een reeds gestart buddytraject, om een zicht te krijgen op welke impact de opleiding zelf heeft op de kansbiedende buddy. Bovendien wensen we hierbij meer zicht te krijgen op de mate waarin beide groepen buddy's onderling verschillen (subdoelstelling D1C).

Figuur 6. Vergelijking aandeel codes van categorieën bij verschillende theoretische kaders

De resultaten van de codering volgens de 3 dimensies **persoonlijke ontwikkeling**, **netwerk** en **verruiming leefwereld** en **sensibilisering** leverden voor deze dimensies respectievelijk 61%, 20% en 19% van de codes op (Figuur 6 links). Het coderen via deze indeling levert echter geregeld problemen op wegens te sterke overlap tussen de drie dimensies. De volgende uitspraken over welbevinden maken dit duidelijk:

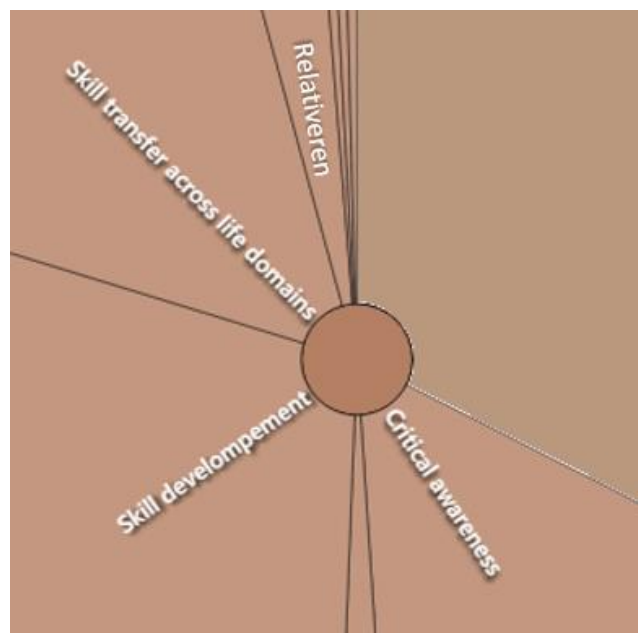
“Het is zowel het geconfronteerd worden met extremiteit van de andere mhmh dat we zien dat de eigen situatie wordt positiever bevonden, dat is het welbevinden stuk” of
“maar ik denk dat er verhoging van welbevinden is, door het invullen van de betekenis van die lange, van die onvervulde jaja dat lijkt op versterkt zelfvertrouwen” of
“En dan denk ik dat ze ook leren door het feit dat ze dan effectief dan toch wel in een relatie gaan met iemand die het moeilijker heeft verhoogd zeker hun welbevinden”...

Het is duidelijk dat welbevinden hier telkens aan een andere dimensie gelinkt wordt, namelijk aan **verruiming leefwereld** door de ervaring van extremiteit, aan **persoonlijke ontwikkeling** door zelfvertrouwen en aan **netwerk** door in relatie te gaan. Gezien multidimensionaliteit voor het ontwikkelen van een meetinstrument een probleem kan vormen betreffende de interne consistentie

(Glasow, 2005), wordt later in functie van de analyse van de kwalitatieve data uitgekeken naar een conceptueel kader dat een meer consistente en eenduidige codering toelaat. Er wordt gekozen voor het theoretisch concept van Psychologisch Empowerment op basis van theoretische argumenten. Op deze argumenten wordt in het volgende hoofdstuk 4.1.4. verder ingegaan.

Hier geven we al mee dat het concept van Psychologisch Empowerment bestaat uit vier componenten, namelijk een **cognitieve**, een **relationele**, een **emotionele** en een **gedragscomponent**. De codeboom voor de codering met het kader voor Psychologisch Empowerment is terug te vinden in Bijlage 3. De codering resulteert in een verdeling van de codes over de vier componenten heen met **53%** van de codes voor de **cognitieve component**, **26%** voor de **relationele**, **14%** voor de **emotionele** en **7%** voor de **gedragscomponent** (Figuur 6 rechts). Deze verhoudingen vertonen gelijkenissen met de ongelijke verdeling bij de oorspronkelijke indeling met **61%** voor **persoonlijke ontwikkeling**, **23%** voor **netwerk en verruiming leefwereld** en **19%** voor **sensibilisering**. De overeenstemming tussen de onderzoekers bij het toekennen van de nieuwe codes van het kader met Psychologisch Empowerment was wel duidelijk groter en leverde een bij de data consistentere codering op die beter bij de werkelijkheid past.

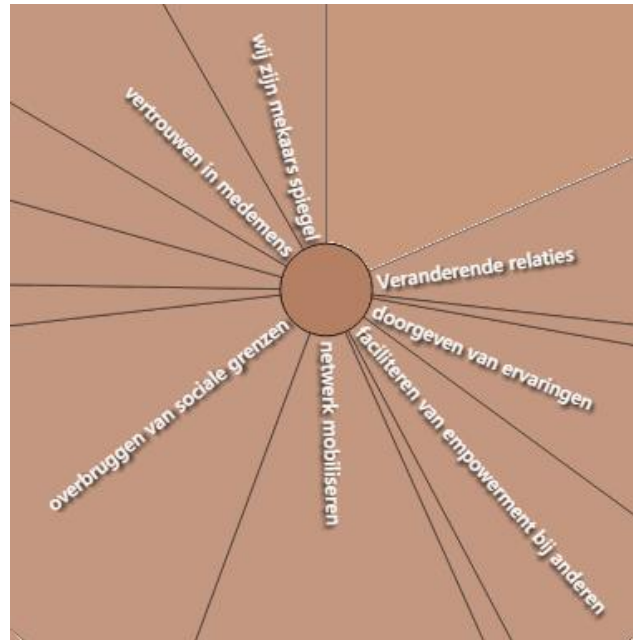
Voor de **cognitieve component** (Figuur 7) zijn de vaakst genoemde aspecten *Vaardigheden ontwikkelen* (Focus_Ervaren: 13; Focus_Starter: 39), *Kritisch bewustzijn* (Focus_Ervaren: 13; Focus_Starter: 5), *Relativeren* (Focus_Ervaren: 0; Focus_Starter: 5) en transfer van vaardigheden overheen levensdomeinen (Focus_Ervaren: 5; Focus_Starter: 22). Het valt op dat het aspect vaardigheden bij de groep Focus_Starter direct na de opleiding vaker genoemd wordt dan bij Focus_Ervaren. Dit is mogelijk een gevolg van de hoogstaande opleiding die voortdurend geoptimaliseerd wordt. Verder valt op dat door de ervaren buddy's uit Focus_Ervaren vaker uitspraken in verband met *Kritisch bewustzijn* genoemd worden. Dit kan te wijten zijn aan de inzichten die de kansbiedende buddy's pas tijdens de interactie met de kanszoekende buddy's en hun leefwereld kunnen winnen.

Figuur 7. Visualisatie codes van cognitieve component

Voor de **relationele component** (Figuur 8) zijn de belangrijkste aspecten het *overbruggen van sociale grenzen*, *netwerk mobiliseren*, *vertrouwen in medemens*, *mekaars spiegels zijn* en het *faciliteren van het empowerment van anderen*.

Overbruggen van sociale grenzen en *mobiliseren van netwerk* worden door beide groepen vaak genoemd. Terwijl *vertrouwen in de medemens* en *mekaars spiegel zijn* vaak bij de ervaren buddy's genoemd wordt (Focus_Ervaren: 13; Focus_Starter: 0), geven de buddy's direct na opleiding vaker het *faciliteren van empowerment* van anderen aan (Focus_Ervaren: 0; Focus_Starter: 5). De respondenten geven hierbij aan dat ze dit aan de intensieve interactie met de kanszoekende buddy te danken hebben en dat ze de tijdens de opleiding verworven vaardigheden vaak in andere levensdomeinen toepassen.

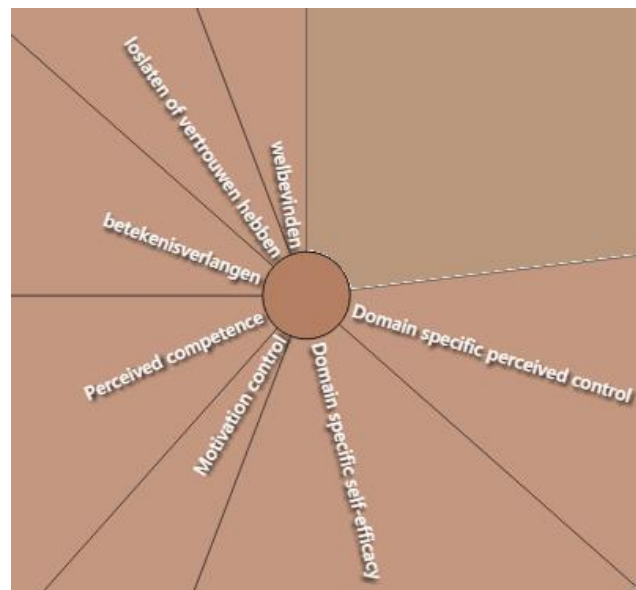
Figuur 8. Visualisatie codes van relationele component

Bij de **emotionele component** (Figuur 9) komen *waargenomen competenties*, *motivationale controle* en *zelfeffectiviteit* zowel bij de ervaren buddy's alsook bij buddy's direct na opleiding naar voren zoals blijkt uit de volgende citaten:

Focus_Starter: *"...eigenlijk kies je waar dat je positieve aandacht aan besteedt. Eigenlijk beslis je waar je positief naar kijkt en doordat je dat naar de persoon in kwestie geeft, gaat die ook daarom spontaan op in werken."*

Focus_Ervaren: *"...Dat die mensen dat er niet naar geluisterd wordt meestal, dus dat geeft dan ook weer een positieve benadering van problemen. Dat geeft je ook een beetje de drive om toch verder te gaan"*

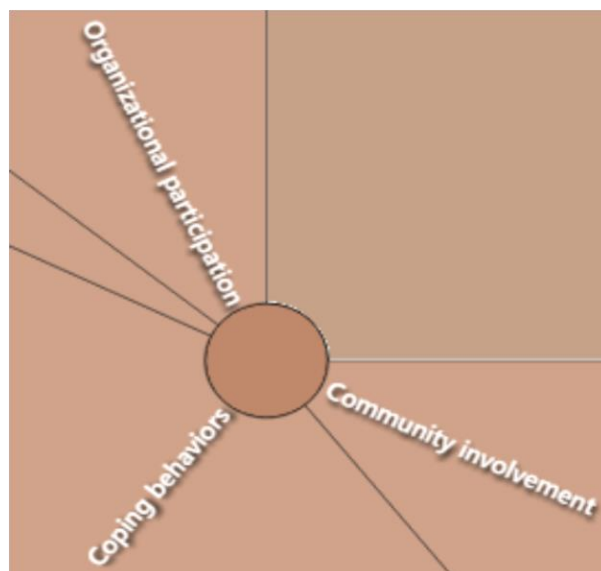
Focus_Ervaren: *"...Niet opgeven, ook als de boodschap geen grond raakt. En ik zie aan mijn buddy wanneer dat het geen grond raakt en ik zeg het ook. Ik zeg: Kevin het komt niet aan. En ik weet dat het niet aankomt, maar dat is niet erg..."*

Figuur 9. Visualisatie codes van emotionele component

De **gedragscomponent** (Figuur 10) toont vooral een toename van *efficiënt coping gedrag* bij de ervaren buddy's (Focus_Ervaren:6; Focus_Starter: 4) en het *positief ervaren van maatschappelijke betrokkenheid* bij de groep na de opleiding (Focus_Ervaren: 0; Focus_Starter: 4).

Focus_Ervaren: *"...mijn baas is een ambetanteriken en met voeten uit de knie, maar bekijk het anders en dat je zegt: oké vooruit. Wat vind je goed aan je baas? Dan begin je zo...Dan vind je eigenlijk wel iets goed bijvoorbeeld. Het is eigenlijk je mentale instelling een beetje veranderen en zeggen: vooruit bekijk de zaak nu positief. En dat vond ik verhelderend"*.

Figuur 10. Visualisatie codes van gedragscomponent

Een verder aandachtspunt dat we met de focusgroepen in kaart willen brengen is in hoeverre de buddy's onderling verschillen. De (aanvul)zinnen die de deelnemers van de focusgroepen individueel hebben genoteerd en de drie gekozen kaartjes waarop effecten genoteerd waren, geven hier meer zicht op, zoals te lezen in de volgende twee voorbeelden van aanvulzinnen en het overzicht van de gekozen begrippen per respondent:

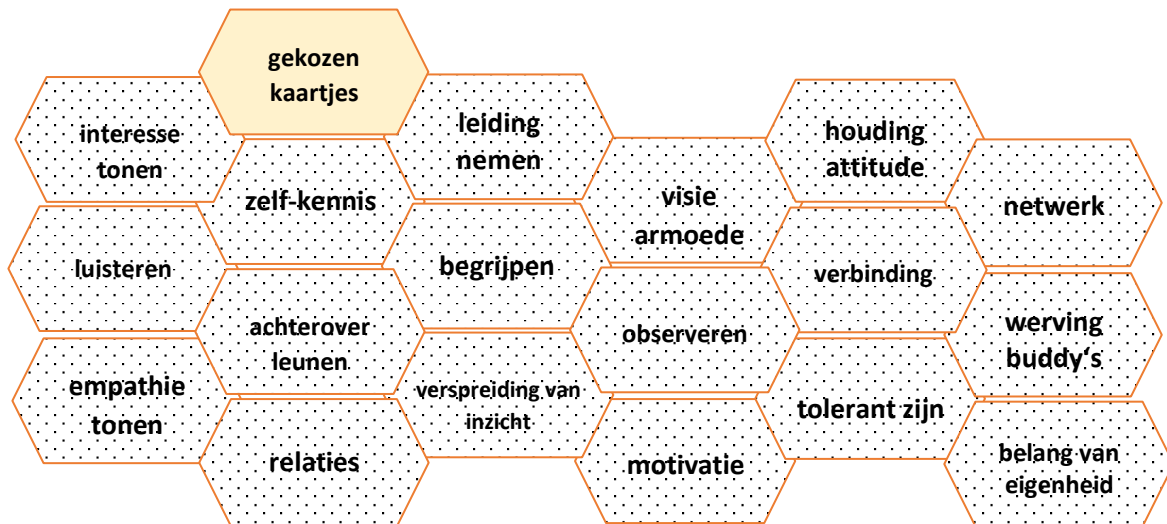
Focus_Ervaren: "Het buddieschap heeft een (of geen) effect op mijn dagelijks leven omdat ...

- ... het mij dagelijks herinnert aan hoe goed ik het heb.*
- ... ik gelukkiger ben*
- ... ik mensen anders bekijk en beluister zonder oordeel*
- ... ik m'n professioneel leven beter kan uitvoeren*
- ... ik meer begrip heb i.v.m. anderen*
- ... ik me voortdurend bewust ben geworden van de kracht van een positieve levenshouding"*

Focus_Starter: "Welke effecten kan je nu al waarnemen bij jezelf na het volgen van de opleiding?"

- *Beter luisteren (ook thuis,...)*
- *Minder snel oordelen, open voor andere inzichten, levenswijze... = milder*
- *Bewust van eigen geluk in het leven (gezondheid, familie, inkomen....)*
- *Bereidheid om kansen te bieden*
- *Interesseren voor andere leefgroepen, netwerk verruimen*
- *Aandacht voor wat belangrijk is, minder details!*
- *Aandacht voor eenzaamheid, erkenning nood aan verbintenis"*

Figuur 11. Door respondenten telkens drie gekozen thema's

Uit de resultaten van de aanvullingen en de drie gekozen kaartjes per respondent (Figuur 11) kan men concluderen dat buddy's onderling wel degelijk verschillen in het waarnemen van de effecten tijdens hun buddytraject, door andere persoonlijke accenten te leggen. Elke respondent geeft een andere combinatie van sterkste effecten aan zoals hij ze ervaart. Een individuele meting van de effecten kan dus deze verschillen in kaart brengen en zo de maatregelen sturen die ATK kan nemen in functie van een motivationele ondersteuning en begeleiding van de kansbiedende buddy's. Samenvattend kunnen we stellen dat er een verschil in ervaren effecten tussen startende en meer ervaren buddy's wordt vastgesteld en dat het meetinstrument op verschillende tijdstippen van het traject ingezet kan worden om deze verschillen in kaart te brengen. Hierbij volgen we ook het resultaat van het interview waarbij A.M. een evolutie van de effecten schetste.

4.1.4. KEUZE VOOR PSYCHOLOGISCH EMPOWERMENT ALS CONCEPTUEEL KADER

Het bepalen van een conceptueel kader voor het ontwerp van ons meetinstrument was een opdracht van lange adem. Retrospectief kan men stellen dat er vier grote bewegingen nodig zijn om het kader van **Psychologisch Empowerment** als het best passende te selecteren. Bij elke beweging benaderen we de vraagstelling naar een mogelijke conceptualisatie vanuit een andere context die raakvlakken heeft met de buddywerking van de kansbiedende buddy bij ATK.

In een eerste beweging komen we via de eerste literatuurstudie betreffende de drie dimensies **persoonlijke ontwikkeling, netwerk en verruiming leefwereld** en **sensibilisering** (PNVS) uit bij vrijwilligerswerkingen in verschillende contexten die educatieve en sociaal ondersteunende doeleinden hebben. Naast de empirische evidentie voor talrijke mogelijke effecten bij deze vrijwilligerswerkingen, gaan we ook na hoe deze effecten gemeten worden en welke theoretische concepten hierbij aan de basis liggen. Zo komen we uit bij de operationalisatie van sociaal kapitaal (Chang, 2009; Narayan & Cassidy, 2001), subjectief geluk en welbevinden (Conceição & Bandura, 2008; McGillivray, 2007). Er wordt ook vastgesteld dat er voor vrijwilligersorganisaties enkele meetinstrumenten bestaan zoals het *Volunteer Motivation Inventory* (VMI) die vele aspecten van de drie dimensies PNVS delen, maar waar geen strikte scheiding wordt gemaakt tussen motivaties om vrijwilligerswerk te doen en de effecten die hieruit resulteren (Esmond & Dunlop, 2004). Wat sociaal

kapitaal betreft, dekt dit niet de hele lading van de effecten die wij willen meten en is het daarom voor ons geen adequate oplossing. Conceição en Bandura (2008) tonen aan dat het meten van het subjectieve geluk en welzijn problemen oplevert omdat de meting van dit construct multidimensionaal is. Een verklaring hiervoor is dat welzijn zowel affectieve alsook cognitieve aspecten omvat die met elkaar correleren (Glasow, 2005). Op deze problematiek betreffende multidimensionaliteit stoten we ook bij het coderen volgens de drie dimensies PNVS van de interviews en focusgroepen zoals in 4.1.3. reeds beschreven is. Dit is uiteindelijk de hoofdreden om verder naar een gepast conceptueel kader te zoeken.

In een tweede beweging focussen we ons specifiek op buddywerkingen. Hiervoor versturen we e-mails naar bestaande buddywerkingen in Vlaanderen met vragen over eventuele impactmetingen in hun beweging. Maar helaas krijgen we hiervoor geen enkel positief antwoord. De literatuur over buddyprojecten - die in Vlaanderen ook 'maatjesprojecten' genoemd worden - geeft duidelijk aan dat niet alleen de hulpvragers profiteren van een maatjesproject maar dat ook het maatje positieve effecten ondervindt (Dekker et al., 2013; Larkin et al., 2005). Kwalitatief onderzoek toont aan dat de opbrengsten voor de maatjes de volgende zijn: meer zelfvertrouwen, bewustwording over het nut en de noodzaak van een dergelijk project, verbeterde sociaal-communicatieve vaardigheden, en verbreding van het sociaal netwerk, zelfinzicht en het gevoel maatschappelijk betekenisvol te zijn. Er wordt vaak aangegeven dat er nood is om kwantitatieve impactmetingen voor buddywerkingen te ontwikkelen, maar effectieve metingen van effecten worden voor zover we weten nergens gerapporteerd (Simsa, 2017).

In een derde beweging gaan we op zoek naar literatuur betreffende impactmetingen in het algemeen. Maar helaas krijgen we ook hier te horen dat de derde sector nog steeds op zoek is naar adequate indicatoren om uitkomsten en effecten op basis van sociale interventies te meten (Berghmans et al., 2014; Ebrahim & Rangan, 2010; Maas & Liket, 2011). Er worden in de literatuur talrijke methodes voorgesteld, zoals onder andere mixed-method methodes, sociale netwerkanalyse en casestudies. Deze methodes dienen in de specifieke context waar de impactmeting gevraagd wordt, ontwikkeld te worden. Een duidelijke handleiding hiervoor biedt bijvoorbeeld de matrixmethode waarmee het proces van dataverzameling en analyse gecontroleerd doorgevoerd kan worden (Berghmans et al., 2014). We passen de matrixmethode niet expliciet toe maar stellen vast dat onze reeds toegepaste methodologie gelijklopend met deze methode is en onze aanpak bevestigt.

In een vierde beweging gaan we daarom terug naar de concrete context van armoedebestrijding en onderzoeken we het theoretisch kader van **Psychologisch Empowerment** nauwkeurig. Hiervoor zijn verschillende redenen. Ten eerste werd door ATK zelf het theoretisch kader van *Psychologisch Empowerment* voor het leerproces van de kanszoekende vooropgesteld. Gezien bij de buddywerking van ATK gelijkwaardigheid een voorwaarde sine qua non is, komt het idee op om dit kader ook voor het leerproces van de kansbiedende toe te passen. Dit stemt ook overeen met Van Regenmortel (2009), die elke relatie tussen een hulpvragende en een hulpverlener vergelijkt met een partnerschap, dat tot uiting komt door vier verschillende aspecten in de relatie. Die vier aspecten zijn betrokkenheid, gelijkwaardigheid, verbinding en wederkerigheid. Uit de data van onze focusinterviews komt ook naar voren dat de kansbiedende de relatie met de kanszoekende als leersituatie ervaart, waarbij men "meekaars spiegel" is. De sociaal cognitieve theorie van Bandura (2001) geeft hierover uitleg. In zijn model wordt het psychosociale functioneren in termen van triadische wederkerige causaliteit beschreven. Dit betekent dat interne persoonlijke factoren in de vorm van cognitieve, affectieve en

biologische gebeurtenissen, gedragspatronen enerzijds en omgevingsfactoren als interagerende determinanten anderzijds elkaar in twee richtingen beïnvloeden. We gaan op basis van deze kennis het kader van *Psychologisch Empowerment* verder onderzoeken.

4.1.5. HET CONCEPTUEEL KADER VAN PSYCHOLOGISCH EMPOWERMENT

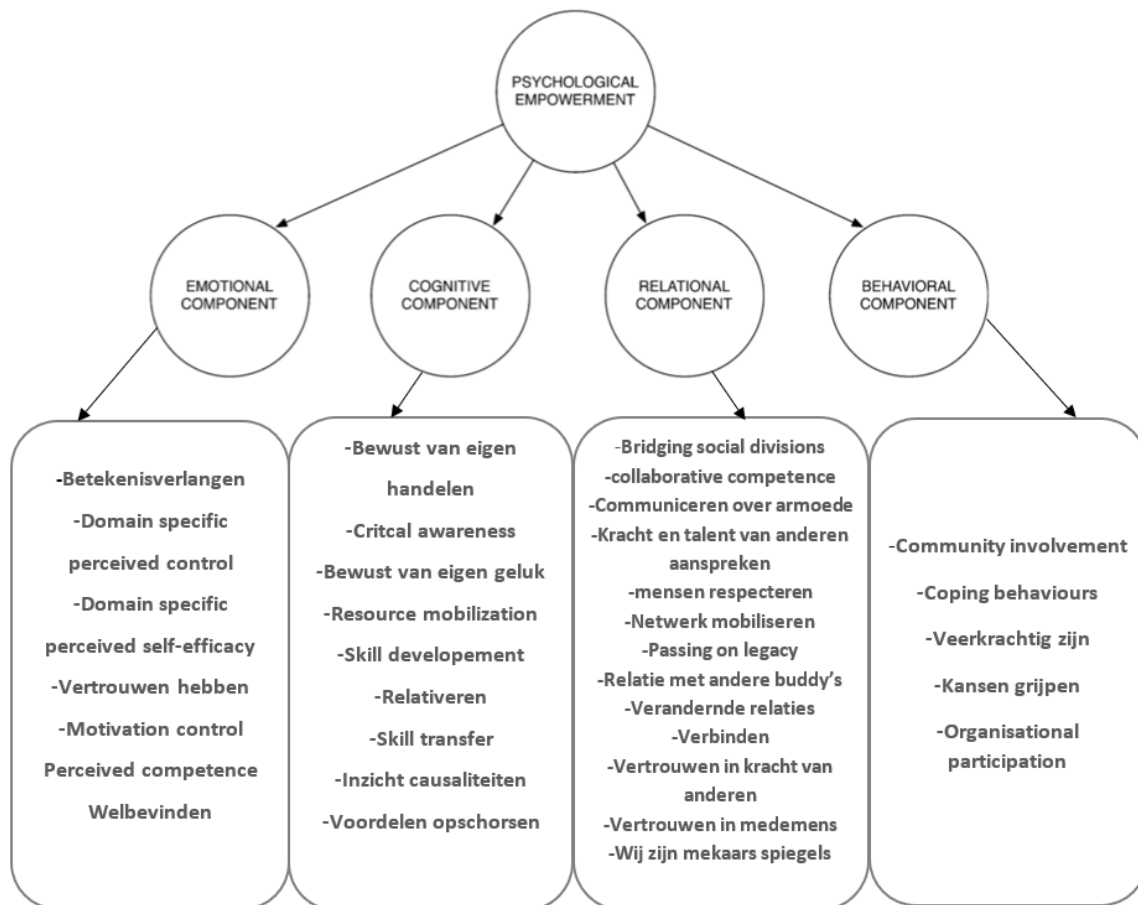
In de literatuur bestaan er verschillende definities van ***Psychologisch Empowerment***. Centraal in al deze definities staat de mate waarin men in staat is om controle uit te oefenen. Basiselementen in het construct *Psychologisch Empowerment* zijn het in interactie gaan met anderen om doelen te bereiken, inspanningen om toegang te krijgen tot bronnen en een kritisch begrip van de sociaalpolitieke omgeving.

Zimmerman (2000) definieert *Psychologisch Empowerment* als volgt:

‘De psychologische aspecten van processen waarmee mensen de controle over hun eigen leven vergroten, meer deelnemen aan democratische besluitvorming en een kritische bewustwording ontwikkelen over hun sociaal-politieke omgevingen’.

Dit proces doorlopen individuen niet alleen, maar vindt plaats door interactie met de omgeving (Gergen, 2009). Verschillende studies tonen aan dat dit proces bijgevolg erg verschillend kan verlopen in verschillende contexten (Itzhaky & York, 2000; Maton & Salem, 1995; Peterson, Hamme, & Speer, 2002; Rappaport, 2002; Wilke & Speer, 2011; Zimmerman, 1990). Rekening houdend met deze gedachte blijkt dat, wanneer we ons verder verdiepen in het begrip, we de bovengenoemde drie dimensies (PNVS) met mogelijke effecten op de vrijwilligers, mooi kunnen onderbrengen in het kader van *Psychologisch Empowerment*. Hiermee wordt de wederzijdse beïnvloeding tussen de kanszoekende en de kansbiedende buddy benadrukt. Door het empoweren van anderen, groeit men ook zelf. De groei in de vorm van persoonlijke ontwikkeling, de verruiming van de leefwereld en het sterkere bewustzijn van de omgeving zijn elementen die we kunnen verbinden met componenten van *Psychologisch Empowerment*.

Psychologisch Empowerment wordt door Perkins en Zimmerman (1995) in een theoretisch kader geschetst als een netwerk van drie factoren: een emotionele of intrapersonlijke component, een cognitieve of interactionele component en een gedragscomponent. Deze structuur wordt door Christens (2012) uitgebreid met een vierde, relationele component, zoals afgebeeld in Figuur 12:

Figuur 12. Conceptueel kader voor Psychologisch Empowerment met toegepaste codes (Christens, 2012)

Figuur 12 toont het conceptueel kader met de codes die in de analyse van het interview en de focusgroepen toegepast zijn. Het uitgangspunt voor het bepalen van de codes zijn hierbij de vier componenten zoals Christens (2012) ze toepast vanuit zijn onderzoek en die we in wat volgt kort beschrijven.

De **emotionele component** verwijst naar de perceptie van de eigen competentie om invloed te kunnen uitoefenen in het sociaal-politieke domein. Dit kan worden gemeten als de gepercipieerde zelfeffectiviteit en motivatie om dat te doen (Christens, 2012).

De **cognitieve component** omhelst de vaardigheden en het kritisch begrip die noodzakelijk zijn om invloed uit te oefenen in het sociaal-politieke domein (Christens, 2012). Hieronder verstaan we vormen van leiderschap, vaardigheden om beslissingen te nemen en het besef dat één individu moeilijk sociale of politieke systemen kan veranderen (Speer & Peterson, 2000).

Christens (2012) omschrijft met de **relatieve component** van Psychologisch Empowerment het interpersoonlijke aspect bij empowerment, onder andere met vaardigheden om goed te kunnen samenwerken (*collaborative competence*), verder te kunnen kijken dan de grenzen van sociale scheidingen (*Bridging Social Divisions*) en empowerment van anderen mogelijk te maken door het bieden van ontwikkelingskansen.

Met de **gedragscomponent** tot slot verwijzen Perkins en Zimmerman (1995) naar de acties die ondernomen worden om invloed uit te oefenen. Dit sluit nauw aan bij het concept van burgerschap. Zo kunnen we onder andere de intentie om te stemmen bij verkiezingen hierin onderbrengen (Christens, T Winn, & M Duke, 2016). Ook lidmaatschap in (sociale) organisaties, deelnemen aan vergaderingen (Speer en Peterson (2000) en discussies over sociale en politieke onderwerpen (Mahatmya & Lohman, 2012), zijn meetbare kenmerken die hierbij aansluiten.

Het empowermentkader met de vier componenten laat toe de emotionele, cognitieve, relationele en gedragscomponenten mooi te scheiden in functie van een unidimensionale meting. Bovendien sluit het naadloos aan bij het theoretisch kader van de kanszoekende en stelt het ATK in staat een integrale visie voor empowerment te hanteren bij de buddywerking.

4.2. FASE 2: MEETINSTRUMENT

4.2.1. LITERATUURSTUDIE (DEEL 2)

De effecten op de kansbiedende buddy's worden volgens de vier componenten van het theoretisch kader van Psychologisch Empowerment ingedeeld. Deze effecten zijn het resultaat van een attitudeverandering bij de kansbiedende buddy. Een attitudemeting is daarom aangewezen om deze effecten te meten. Hierbij willen we de frequenties en frequentieverdeling van de verschillende effecten, volgens de vier componenten van het conceptueel kader, overheen de populatie van respondenten in kaart te brengen. Om dit te realiseren focust de selectie van de bestudeerde literatuur uit de tweede literatuurstudie zich op volgende twee belangrijke methodes van attitudemeting: de methode van Thurstone van vergelijkend beoordelen en de methode van Likert. Belangrijk is dat de attitudemeting betrouwbare kwantificeerbare resultaten oplevert, in functie van onderlinge vergelijkbaarheid tussen de respondenten. Dit argument zal de keuze voor een meetmethode naast praktische overwegingen grotendeels bepalen.

Thurstone (1928) ontwikkelde de methode van gelijke intervallen. De eerste stap bij deze methode bestaat uit het verzamelen van attitude-items op basis van meningen over een bepaalde attitude, zoals een houding tegenover een bedelaar. Vervolgens wordt aan verschillende respondenten gevraagd deze in een beperkt aantal categorieën te ordenen afhankelijk van de mate waarin ze positief of negatief beoordeeld worden. Zo kunnen de verschillende uitspraken bij de relationele component door verschillende respondenten in een volgorde geplaatst worden, betreffende bijvoorbeeld het belang dat aan de relatie gehecht wordt. Thurstone postuleert dat de categorieën van de respondenten in intervallen van gelijke afstand ingedeeld kunnen worden. De volgorde hangt bovendien van de respondent als beoordelaar af. Om die reden moeten enkele voorwaarden voor de attitude-items worden gerespecteerd. Zo mogen de attitude-items niet ingewikkeld geformuleerd zijn en moeten ze relevant en eenduidig te interpreteren zijn voor de te meten attitudeschaal. De attitudeschaal, in ons voorbeeld de relationele component, wordt samengesteld uit een selectie van items, die de volledige omvang van de relationele component weergeeft. De gemiddelde schaalwaarde is dan de som van de itemscores die gelijktijdig de score voor de relationele component van de respondent representeert. Een voordeel van deze methode is dat de respondenten, door de reeds geformuleerde items, de kans krijgen om het eens of oneens te zijn met een mening, en dat daardoor problemen met antwoorden van sociale wenselijkheid minder aan de orde zijn. Een zwakte van deze

methode is dat het samenstellen van het meetinstrument tijdrovend en omslachtig is. Bovendien is de meting van de subjectieve standaard afhankelijk van de respondent.

Bij de methode van Likert (1932) worden de items op een 5-puntsschaal gescoord waardoor deze methode onmiddellijk gekwantificeerde resultaten kan opleveren. Ze lijkt daarom bijzonder geschikt, gezien we de componenten van Psychologisch Empowerment kwantificeerbaar wensen te meten. Voor de methode van Likert volstaat het dus een lijst van items met meningen over een attitude van de kansbiedende buddy te verzamelen. Vervolgens geven de respondenten op een 5-puntsschaal aan in hoeverre ze instemmen met de diverse meningen. Op basis hiervan worden de scores opgeteld die dan de attitudescore vormen. Voordeel van de Likertmethode is dat er geen assumptie van onafhankelijkheid voor de schaalscores van de attitude van de respondenten nodig is, zoals dit bij de Thurstone methode wel het geval is. Bovendien kunnen voor de Likertschaal de betrouwbaarheid en de interne consistentie bepaald worden met Cronbachs Alpha (Cronbach, 1951). Maar bovenal is de Likertschaal bijzonder gebruiksvriendelijk, zowel voor de respondent om in te vullen alsook voor de scoring door de onderzoeker. Een nadeel is wel dat het toekennen van scores afhankelijk is van subjectieve standaarden van de respondent, wat vraagt dat men bij de metingen telkens de betrouwbaarheid en interne consistentie moet bewaken.

Het vervolg van de methode van Thurstone om attitudes te meten, is Thurstones methode van paarsgewijs vergelijken, gebaseerd op zijn '*Law of comparative judgement*', uit 1927 (Thurstone, 1927). Het uitgangspunt van deze benadering is dat mensen niet alleen betrouwbaarder lijken in het maken van een vergelijking dan in het scoren van een prestatie, maar dat alle beoordelingen in principe ook vergelijkingen zijn (Laming (2004). Elke beoordeling heeft namelijk een referentiepunt nodig. Bij een paarsgewijze vergelijking is er geen persoonlijk referentiepunt nodig om een waardeoordeel te kunnen geven, doordat een directe holistische vergelijking tussen twee objecten gemaakt wordt. Hierdoor kan de consistentie binnen een respondent en overheen respondenten gewaarborgd worden (Pollitt & Crisp, 2004). Daarnaast wordt er minder cognitieve inspanning van de respondenten gevraagd, doordat zij enkel één vergelijking hoeven te maken (Jones, Swan, & Pollitt, 2015). Een reeks paarsgewijze vergelijkingen van de verschillende eigenschappen van het object leveren, via statistische berekeningen volgens het Bradley-Terry-Luce-Model, een rangorde op die een volgorde van minst naar meest vastlegt voor de te beoordelen eigenschap. Dit model, een soort Rasch-model, geeft per vergelijking de kans aan dat de ene te beoordelen eigenschap het van de andere wint (Pollitt, 2012). Op deze manier ontstaat een schaal die uitdrukt hoe de ene te vergelijken eigenschap zich verhoudt ten opzichte van alle andere eigenschappen van het te scoren object (Black & Bramley, 2008). Een groot nadeel van deze methode is dat er per respondent veel vergelijkingen nodig zijn om tot een betrouwbare volgorde te komen.

Uit het voorgaande is te besluiten dat een voor ons geschikte methode een combinatie van de beschreven methoden de voorkeur zou moeten krijgen. Naast een mogelijke toepassing van de Likertschaalmethode kan een uitbreiding van de paarsgewijze vergelijkingsmethode een oplossing bieden. Een uitbreiding is bijvoorbeeld de rankingmethode, waarbij meerdere stellingen gerangschikt worden om de bovenste ranking te bepalen. Onderzoek toont aan dat de betrouwbaarheid en validiteit van ranking vergelijkbaar is met diegene bij ratings (Maio, Roese, Seligman, & Katz, 1996; Phillips, Johnson, & Maddala, 2002; Rankin & Grube, 1980; Reynolds & Jolly, 1980). Het voordeel van de rankingmethode is dat de respondent veel minder vergelijkingen moet doen om tot het resultaat van de bovenste ranking te komen.

4.2.2. OPERATIONALISERING VAN DE EFFECTEN

In een eerste fase worden letterlijke citaten vanuit de focusgroepen en het semigestructureerde interview door drie onderzoekers onafhankelijk van elkaar geoperationaliseerd tot een stelling. Dit leidt tot meerdere mogelijke stellingen per citaat. Voorbeelden zijn terug te vinden in Tabel 1.

Tabel 1
Vertaling van citaten naar mogelijke stellingen

Citaat	Mogelijke stellingen
<i>“een echte sukkelaar precies. En die begon mij aan te spreken en vroeger ging ik een beetje zo verder weg gaan en zo van: wat moet die van mij? En nu heb ik gewoon in zijn ogen gekeken en beginnen praten: ben je hier ook in de stad en ik kom van daar en van daar. Dus het was meer zien, dat vind ik zien. De angsten van zo weglopen, wat is dat voor iets. Dat vind ik... en ik was verwonderd van mezelf dat ik denk: oh vroeger zou ik dat nooit gedaan hebben.”</i>	<p><u>Optie 1</u>: ‘Ik heb minder angst om met een dakloze bedelaar een gesprek aan te gaan.’</p> <p><u>Optie 2</u>: ‘Op straat vermijd ik het niet om een gewoon gesprek aan te gaan met een bedelaar.’</p> <p><u>Optie 3</u>: ‘Ik durf een gesprek aan te gaan met een dakloze bedelaar.’</p>
<i>“Maar door positief te vragen te stellen van: ben ik er veel meer aan het coachen, aan het helpen om de dingen te doen die je sterker maken.”</i>	<p><u>Optie 1</u>: ‘Ik kan mensen helpen dingen te doen die ze sterker maken.’</p> <p><u>Optie 2</u>: ‘Ik heb het gevoel dat ik dankzij het voeren van positieve gesprekken, mensen kan aanzetten om dingen te doen die hen sterker maken.’</p> <p><u>Optie 3</u>: ‘Ik kan mensen de kracht geven om hen dingen te laten doen die hen sterker maken.’</p>

In een tweede fase worden de verschillende stellingen per citaat door de drie onderzoekers samengelegd en wordt er telkens één optie gekozen. Van alle mogelijke stellingen worden er uiteindelijk 62 weerhouden. Er wordt in deze fase voor gekozen om elke stelling te starten met de inleidende woorden ‘Sinds mijn start bij ATK...’ en de stellingen aan te passen aan deze zinsbouw. Hierdoor wordt enerzijds vermeden dat elke zin op dezelfde manier start, en anderzijds moet het de respondenten aanmoedigen om uitsluitend effecten van ATK te rapporteren. Bovendien wordt ervoor geopteerd om vergelijkend te werk te gaan in de vraagstelling. Zo worden termen zoals ‘meer’ en ‘beter’ gehanteerd, omdat de mogelijkheid bestaat dat de respondenten bepaalde zaken reeds deden en/of aanvoelden voor hun start bij ATK, maar deze door het buddieschap versterkt zien. Er wordt, met het oog op cognitieve validiteit, gestreefd naar citaten die zo dicht mogelijk bij de letterlijke verwoording van de respondenten liggen. Zo wordt het citaat “bewuster worden van je, onze uitzonderlijk euh bevoorrechte positie” vertaald naar “Sinds mijn start bij ATK ben ik me meer bewust van de bevoorrechte positie waarin ik me bevind” en leidt het citaat “Probeer het gewoon positief te bekijken ook al heb je een probleem. Bekijk nog een keer de zaak positief.” tot de stelling “Sinds mijn start bij ATK zoek ik sneller naar een positief element bij problemen in mijn eigen leven.”

Tijdens de derde fase worden alle 62 stellingen voorgelegd aan de andere drie onderzoekers. Op basis van hun feedback worden de stellingen vervolgens herwerkt. Deze feedback is voornamelijk gericht op

de begrijpelijkheid van de stellingen en eenduidigheid in interpretatie. Andere zaken waarop in de feedback wordt gefocust, zijn het zo duidelijk mogelijk stellen dat het gaat om effecten van ATK en het verduidelijken onder welke component een bepaald effect moet worden geplaatst. Bepaalde stellingen worden anders verwoord, met als doel de cognitieve validiteit te verbeteren. Zo wordt de stelling “Sinds mijn start bij ATK voel ik me het best wanneer ik aan het investeren ben ik andere mensen” gewijzigd naar “Sinds mijn start bij ATK voel ik me het best als ik andere mensen kan helpen om te groeien”. De stelling “Sinds mijn start bij ATK heb ik mijn vooroordelen die ik had tegenover armoede opgeschort” wordt veranderd in “Sinds mijn start bij ATK heb ik minder vooroordelen tegenover mensen in armoede”.

In de vierde fase vindt er een reductie van het aantal stellingen plaats, waarbij stellingen die overlappen worden verwijderd en hierbij rekening wordt gehouden met de relevantie, zoals die uit het interview en de focusgroepen blijkt. Deze reductie zorgt voor een totaal van 48 stellingen, verspreid over de vier componenten uit het theoretisch kader. Er wordt voor geopteerd om 16 stellingen te weerhouden voor de relationele en cognitieve component en 8 voor de gedrags- en emotionele component. Deze 48 stellingen worden meegenomen voor de concrete uitwerking van het meetinstrument.

Na de validatiestudie worden in een vijfde fase de laatste aanpassingen doorgevoerd op basis van feedback van de respondenten. Zo wordt de inleidende zin ‘Sinds mijn start bij ATK...’ vervangen door ‘Dankzij mijn start bij ATK...’, om nog duidelijker te maken dat het gaat om het specifieke effect van het buddytraject. Een aantal stellingen worden anders verwoord om eenduidigheid in interpretatie te waarborgen. De respondenten geven eveneens aan dat een aantal stellingen lijken te overlappen. Omdat het hier vooral gaat om stellingen die eenzelfde aspect belichten vanuit een andere component, wordt er toch voor gekozen alle stellingen te behouden. De definitieve stellingen zijn terug te vinden in Tabel 2, Tabel 3, Tabel 4 en Tabel 5.

Tabel 2

Definitieve stellingen emotionele component

EMOTIONELE COMPONENT	
Dankzij mijn start bij ATK...	
E1	heb ik het gevoel dat ik iets kan betekenen in de strijd tegen kansarmoede.
E2	heb ik meer zelfvertrouwen.
E3	heb ik meer veerkracht bij tegenslag in mijn eigen leven.
E4	kan ik beter een positieve kijk houden, ook wanneer ik een slechte dag heb.
E5	ben ik er meer van overtuigd dat ik een positieve impact kan hebben op een ander.
E6	durf ik mezelf meer in vraag stellen.
E7	heb ik meer respect voor mezelf.
E8	ben ik meer gemotiveerd om deel te nemen aan de strijd tegen kansarmoede.

Tabel 3

Definitieve stellingen gedragscomponent

GEDRAGSCOMPONENT	
Dankzij mijn start bij ATK...	
G1	durf ik (on)bekenden meer aanspreken die zich respectloos gedragen tegenover mensen in armoede.
G2	spreek ik elke mens beleefd aan, ook een bedelaar.
G3	besteed ik meer aandacht aan mensen in moeilijkheden.
G4	zoek ik sneller naar een positief element bij problemen in mijn eigen leven.
G5	ondersteun ik mensen in problemen, zonder de problemen in hun plaats te willen oplossen.
G6	besteed ik meer aandacht aan de mensen in mijn omgeving.
G7	reageer ik sneller als mensen oordelen over anderen.
G8	ben ik me meer bewust van de mogelijke gevolgen van mijn gedrag en uitspraken.

Tabel 4

Definitieve stellingen relationele component

RELATIONELE COMPONENT	
Dankzij mijn start bij ATK...	
R1	respecteer ik anderen meer voor de mens die ze zijn, ongeacht de manier waarop ze leven.
R2	heb ik minder angst om met een dakloze of een bedelaar in contact te treden.
R3	haal ik meer voldoening uit het helpen van mensen om te groeien.
R4	herken ik sneller kwaliteiten van mensen.
R5	kan ik mensen meer stimuleren om hen dingen te laten doen die hen sterker maken.
R6	probeer ik mensen in mijn omgeving te overtuigen van de meerwaarde van ATK.
R7	communiceer ik nu meer over armoede met mensen in mijn omgeving.
R8	vel ik minder snel een oordeel over anderen.
R9	worden mensen uit mijn onmiddellijke omgeving door mijn gedrevenheid overtuigd om deel te nemen aan vrijwilligerswerk.
R10	kan ik gemakkelijker in verbinding komen met mensen.
R11	wil ik (meer) tijd investeren om een verbinding te kunnen maken met mensen die anders zijn dan ik.
R12	heb ik meer vertrouwen in de kracht van mensen, ook als ze het moeilijk hebben.
R13	leer ik mezelf kennen in interactie met mijn buddy.
R14	leer ik mezelf kennen in interactie met andere mensen. (We bedoelen hier 'andere mensen dan mijn buddy'.)
R15	ben ik me meer bewust van de eenzaamheid die mensen in armoede ervaren.
R16	ben ik me meer bewust van de eenzaamheid die mensen in mijn eigen netwerk ervaren.

Tabel 5

Definitieve stellingen cognitieve component

COGNITIEVE COMPONENT	
Dankzij mijn start bij ATK...	
C1	heb ik meer begrip voor mensen die in armoede terecht komen.
C2	heb ik meer kennis over de redenen waarom mensen in kansarmoede terecht komen.
C3	ben ik me meer bewust van andere, minder bedeelde groepen in de maatschappij.
C4	heb ik meer kennis over de verdeling van rijkdom in onze maatschappij.
C5	ben ik me meer bewust van systemen in onze maatschappij die armoede in stand houden.
C6	ben ik me meer bewust van de bevoorrechte positie waarin ik me bevind.
C7	stel ik waarden die ik vanzelfsprekend vond in vraag.
C8	denk ik kritischer na over de maatschappij.
C9	probeer ik beter te luisteren.
C10	probeer ik beter te relativieren.
C11	probeer ik beter te communiceren.
C12	probeer ik toleranter te zijn in het dagelijks leven.
C13	heb ik meer mensenkennis.
C14	kan ik gemakkelijker prioriteiten stellen.
C15	ben ik sociaal vaardiger geworden.
C16	kan ik mijn houding aanpassen aan verschillende situaties.

4.2.3. CONCRETE UITWERKING VAN HET MEETINSTRUMENT

Het uiteindelijke meetinstrument is een instrument voor zelfrapportage, waarbij de respondenten worden bevraagd over de effecten van het buddytraject van ATK, die ze ervaren op zichzelf. Om een beeld te krijgen van de effecten van zowel de opleiding als van het buddytraject zelf, wordt het meetinstrument idealiter afgenomen op twee momenten in het traject: eerst na het eerste deel van de opleiding, alvorens de buddy's starten met hun buddytraject, en vervolgens na het afronden van het buddytraject.

Het meetinstrument wordt onderverdeeld in drie delen. Voor elk deel wordt gebruik gemaakt van een andere methode. Het eerste deel heeft als doel te weten te komen welke component van Psychologisch Empowerment het sterkst aanwezig is in de effecten die de kansbiedende buddy ervaart. Dit deel is gebaseerd op de methode van Likert (1932). Bij het tweede deel wordt in kaart gebracht welke effecten het sterkst zijn binnen elke component. Daarnaast geeft het ook inzicht in de effecten die het minst belangrijk zijn en in welk percentage van de respondenten aangeeft een bepaald effect te ervaren door het buddyschap. In dit tweede deel wordt gebruik gemaakt van de rankingmethode. Het derde deel is een open vraag, waarin wordt gepolst naar effecten die de kansbiedende buddy's ook ervaren, maar die niet aan bod komen in de eerste twee delen. Op deze manier wordt de kans dat er effecten over het hoofd worden gezien aanzienlijk verkleind.

Voor het eerste luik van het meetinstrument werd in de eerste versie eveneens gebruik gemaakt van de rankingmethode. Die methode werd gekozen omdat, zoals reeds vermeld in 4.2.1., mensen over het algemeen beter zijn in het vergelijken van uitspraken dan in het maken absolute beoordelingen, wat de betrouwbaarheid ten goede komt (Thurstone, 1927). Bovendien is het maken van vergelijkingen cognitief minder inspannend dan het toekennen van een bepaalde score, wat het ook aantrekkelijker maakt (Lesterhuis et al., 2015).

Een grote beperking bij deze rankingmethode is het feit dat respondenten niet in staat zijn om aan te geven dat een bepaald effect niet van toepassing is op hen noch om aan te geven dat meerdere effecten even sterk zijn. Een mogelijk gevolg hiervan is dat effecten die in werkelijkheid niet voorkomen onterecht toch een score krijgen. Daarnaast is het mogelijk dat aan een bepaald effect een hogere of lagere score wordt toegekend dan de respondent zou willen. Deze beperking kwam ook sterk naar voren uit de validatiestudie. Daarom werd beslist om voor dit eerste deel gebruik te maken van de methode van Likert (Likert, 1932) in plaats van de rankingmethode. Om de aantrekkelijkheid van de rankingmethode niet te verliezen, werd gekozen voor een soort van visuele Likertschaal. Hierbij moeten de respondenten geen bolletjes aanklikken, zoals bij een klassieke Likertschaal, maar wel stellingen slepen naar de juiste categorie. We opteerden voor vier categorieën: 'sterk effect', 'middelmatig effect', 'zwak effect' en 'geen effect'. Het toevoegen van het vak 'geen effect' geeft de respondenten de mogelijkheid om aan te geven dat het beschreven effect niet van toepassing is op hen. Doordat meerdere stellingen naar dezelfde categorie kunnen worden gesleept, is het bovendien mogelijk voor de respondenten om aan te geven dat verschillende effecten even sterk zijn. Rechts in het scherm staan vier vakken, die elk één categorie voorstellen. Links in het scherm staan telkens 16 stellingen (vier stellingen van elke component), die de respondenten in het juiste vak dienen te slepen (zie Figuur 13). Deze opdracht dienen de respondenten twee keer uit te voeren, waardoor zij uiteindelijk een punt toekennen aan 32 stellingen. Een 'sterk effect' krijgt drie punten, een 'middelmatig effect' krijgt twee punten, een 'zwak effect' krijgt één punt en 'geen effect' krijgt tot slot nul punten. Er wordt geen rekening gehouden met de rangschikking die ontstaat per categorie. Door de punten per stelling op te tellen wordt een somscore bekomen per ervaren effect. Om inzicht te krijgen in de component van Psychologisch Empowerment die het sterkst naar voren komt vanuit het meetinstrument, worden per component de acht verkregen somscores wederom opgeteld. Deze overkoepelende punten weerspiegelen de sterkte van de verschillende componenten. Een ander voordeel van deze Likertmethode is dat in een volgende fase de interne consistentie kan worden berekend.

Vraag 1 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?
Categoriseer volgende stellingen naar jouw aanvoelen. Sleep de stellingen naar het vak dat volgens jou de sterkte van het effect het best omschrijft.

Dankzij mijn start bij ATK ....

Items	Sterk effect	Middelmatig effect
respecteer ik anderen meer voor de mens die ze zijn, ongeacht de manier waarop ze leven.		
durf ik (on)bekenden meer aanspreken die zich respectloos gedragen tegenover mensen in armoede.		
heb ik meer begrip voor mensen die in armoede terecht komen.		
heb ik het gevoel dat ik iets kan betekenen in de strijd tegen kansarmoede.		
spreek ik elke mens beleefd aan, ook een bedelaar.		
heb ik meer kennis over de redenen waarom mensen in kansarmoede terecht komen.		
heb ik meer zelfvertrouwen.		
heb ik minder angst om met een dakloze of een bedelaar in contact te treden.		
	Zwak effect	Geen effect

Figuur 13. Voorbeeld uit deel 1 van het meetinstrument

Bij het tweede luik van het meetinstrument wordt wel gebruik gemaakt van de rankingmethode, omwille van de hierboven vermelde voordelen. Om concreet te kunnen zeggen welke effecten de respondenten het sterkst ervaren binnen een bepaalde component, wordt gevraagd om per component de verschillende stellingen te rangschikken. In de eerste versie van het meetinstrument werd ervoor geopteerd om de respondenten telkens acht stellingen te laten rangschikken van sterkste naar zwakste effect. Uit de validatiestudie bleek echter dat de respondenten het rangschikken van acht stellingen erg moeilijk vonden. Om de aantrekkelijkheid voor de respondenten te bewaren, wat een belangrijke vereiste is voor ATK, zagen de onderzoekers zich genoodzaakt om een aanpassing door te voeren. De beoogde doelstelling van dit meetinstrument is het in kaart brengen van de sterkste effecten, zowel naar motivering van de kansbiedende buddy's als naar communicatie naar potentiële buddy's en beleid toe. Met dit doel in het achterhoofd en vanuit de vaststelling dat het rangschikken van acht stellingen cognitief te belastend is, werd beslist om aan de buddy's te vragen om enkel de drie sterkste effecten te identificeren en vervolgens de rangschikken. Op deze manier wordt er eveneens tegemoetgekomen aan de bezorgdheid dat effecten die niet voorkomen onterecht toch een score zouden krijgen. De stelling die de respondenten als sterkst aanduiden krijgt drie punten, de tweede stelling twee punten en de derde stelling één punt. Op deze manier wordt inzicht verkregen in het belang van de effecten per component. Bovendien stelt het ATK in staat na te gaan welke effecten het minst belangrijk zijn en welk percentage respondenten aangeeft een bepaald effect te ervaren door het buddieschap. Een voorbeeld van een scherm dat de respondenten te zien krijgen is terug te vinden in Figuur 14.

Vraag 3 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Dankzij mijn start bij ATK ....

Items	Drie sterkste effecten	Overige effecten
<ul style="list-style-type: none"> heb ik het gevoel dat ik iets kan betekenen in de strijd tegen kansarmoede. heb ik meer zelfvertrouwen. heb ik meer veerkracht bij tegenslag in mijn eigen leven. kan ik een beter positieve kijk houden, ook wanneer ik een slechte dag heb. 		

Figuur 14. Voorbeeld uit deel 2 van het meetinstrument

Een belangrijke vaststelling vanuit de validatiestudie is dat het invullen van het meetinstrument zorgt voor een leereffect bij de respondenten. Eén van de respondenten geeft aan dat wanneer ze er langer over nadenkt, ze de effecten op een andere manier wil rangschikken. Er wordt beslist dit deels op te vangen door een tool in te bouwen waarmee kan worden teruggegaan naar de vorige vraag. Toch zal met dit leereffect rekening moeten worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten.

Het definitieve meetinstrument is beschikbaar via twee links, één voor startende en één voor ervaren buddy's. Beide meetinstrumenten zijn gelijk, maar op deze manier kunnen de resultaten voor beide groepen onafhankelijk van elkaar worden geanalyseerd en indien gewenst ook worden samengevoegd.

Het volledige meetinstrument is terug te vinden in Bijlage 10 en via volgende link: https://uantwerpen.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_81f3W9Qa1rXU4AJ.

De onderzoekers stelden ook een handleiding (Bijlage 11) op die stapsgewijs uitlegt hoe de data geanalyseerd en geïnterpreteerd kan worden. De volledige interpretatie kan uitgevoerd worden in Excel, waarvoor een basisbestand werd ontwikkeld. Op deze manier verzekeren we ons ervan dat de externe opdrachtgever de analyse zelfstandig kan uitvoeren en extra analyses naar believen kan integreren.

5. CONCLUSIE

De opdrachtgever van dit interdisciplinair project is ArmenTekort (ATK) (vzw ArmenTeKort, z.j.), een vrijwilligersorganisatie die via een 10-jarig actieonderzoek wil aantonen dat armoedebestrijding op grote schaal mogelijk is. Via dit project vragen ze om een meetinstrument voor hun buddywerking te ontwikkelen dat de directe, individuele effecten van de voorbereidende opleiding en het buddyschap zelf op de kansbiedende buddy's in kaart kan brengen. Met dit meetinstrument wil ATK data kunnen verzamelen die nuttig kan zijn in functie van nieuwe aanwervingen, verhoging van de motivatie in het begin van en tijdens het buddyschap en communicatie naar het beleid toe.

Om dit meetinstrument te ontwikkelen onderzochten we in een eerste fase welke de mogelijke effecten op de kansbiedende buddy's zijn. Hiervoor werd op zoek gegaan naar effecten die beschreven staan in de literatuur, effecten die de oprichters van ATK ervaren en observeren en tot slot de effecten zoals deze door de kansbiedende buddy's zelf worden ervaren en gerapporteerd. Bij opstart van de literatuurstudie bleek dat het niet eenvoudig was om voorbeelden van impactmetingen in gelijksoortige contexten terug te vinden in de literatuur. Om een eerste beeld te verkrijgen van mogelijke effecten deden we daarom ook beroep op literatuur over vrijwilligerswerk in andere contexten. Vervolgens verzamelden we informatie in de specifieke context van ATK, aan de hand van een semigestructureerd interview en enkele focusgroepen. Daarbij gingen we op zoek naar bevestiging voor de in de literatuur eerder beschreven effecten in andere contexten, alsook naar effecten die de oprichters van ATK en de kansbiedende buddy's zelf rapporteren. Door de schaarse literatuur betreffende impactmetingen in contexten zoals die van ATK was de keuze van het conceptueel kader niet vanzelfsprekend. Uiteindelijk werd het kader van *Psychologisch Empowerment* (Christens, 2012; Van Regenmortel, 2009) weerhouden. Dit kader sluit nauw aan bij het conceptueel kader dat gebruikt wordt door ATK bij het onderzoek over de kanszoekende buddy's en bleek bovendien goed te passen bij de in de data beschreven effecten (Van Regenmortel, 2002). Aan de hand van dit kader werd het mogelijk om de gevonden beschreven effecten kwalitatief te analyseren en te categoriseren.

In een tweede fase stond het design van het meetinstrument centraal. Er werd een meetmethodiek ontworpen, die ATK in staat moet stellen om de directe, individuele effecten bij de kansbiedende buddy's te kwantificeren. De eigenlijke ontwikkeling van het meetinstrument in deze tweede fase startte opnieuw met een literatuurstudie om na te gaan welk type meetinstrument zich het best leent om de effecten te gaan meten. Bij de beslissing betreffende het type van het meetinstrument hielden we niet alleen rekening met de literatuur, maar ook met de wensen van ATK en de haalbaarheid voor de afwerking binnen de tijdspanne van het project. Het realiseren van een attitudemeting dwong ons

om een aantal keuzes te maken, rekening houdend met de voordelen en nadelen die verschillende soorten meetmethodes met zich meedragen. Methoden zoals het vergelijkend beoordelen volgens de Thurstone methode en de methode van Likert werden onderzocht en bediscussieerd. Uiteindelijk kozen we ervoor om een meetinstrument op te stellen op basis van een combinatie van het vergelijkend beoordelen, dat aantrekkelijk is voor de respondenten, en de methode van Likert, die cognitief minder belastend is en bovendien zorgt voor een duidelijke scoring voor de onderzoekers. Bij de opstelling van de items werd vertrokken vanuit het theoretisch kader van *Psychologisch Empowerment* (Christens, 2012; Van Regenmortel, 2009). De beschreven effecten, die we hebben weerhouden op basis van de kwalitatieve analyse in fase 1, werden geoperationaliseerd naar stellingen voor het meetinstrument. Deze stellingen werden vervolgens meermaals onderworpen aan een kritische blik en herhaaldelijk bijgesteld. Nadat we een consensus bereikten over de stellingen werd het meetinstrument concreet uitgewerkt in het programma Qualtrics.

Met het oog op verdere optimalisatie werd het ontwikkelde meetinstrument vervolgens onderworpen aan een cognitieve validatie door enkele kansbiedende buddy's. De respondenten van deze validatiestudie hadden de opleiding tot buddieschap gevolgd en waren reeds met een buddytraject gestart. Daardoor waren ze bekend met de terminologie en de context van het ATK-buddyschap. Tijdens de cognitieve validatiestudie werd nagegaan hoe de respondenten de vragen interpreteerden, hoe ze de cognitieve belasting bij het invullen ervaarden en of ze aanvullingen konden geven. Deze validatiestudie vertaalde zich in verrijkende feedback, die ons, in combinatie met feedback van de externe opdrachtgever en procesbegeleiders, in staat stelde om de nodige aanpassingen door te voeren aan het meetinstrument.

Op deze manier eindigden we met een product dat de directe, individuele effecten op de kansbiedende buddy's meet en dat het mogelijk maakt om de impact op de kansbiedende buddy's te rapporteren. Het meetinstrument resulteert eveneens in een format dat op maat is van ATK, gebruiksvriendelijk opgemaakt voor de respondenten en met een duidelijke scoringsprocedure.

6. DISCUSSIE

6.1. BEPERKINGEN

Uiteraard beschikt dit meetinstrument ook over een aantal beperkingen, die we hieronder trachten te duiden. Ten eerste werd in dit project een uitsluitend kwantitatief meetinstrument ontwikkeld om de impact te meten, wat toch eerder een zeldzaamheid is volgens literatuur over impactmetingen. De meeste impactmetingen die trachten de attitudes van personen in kaart te brengen baseren zich immers vooral op *mixed method* onderzoeksmethoden (Berghmans et al., 2014; Simsa, 2017). De keuze om uitsluitend kwantitatief te werk te gaan werd vooral ondersteund door de vraag van ATK om op grote schaal te kunnen meten. Deze beperking wordt deels ondervangen doordat een open vraag werd toegevoegd aan het meetinstrument.

Een tweede beperking betreft de scoringsmethode in de vragenlijst. Na de cognitieve validatiestudie werd naar aanleiding van de feedback van de respondenten beslist om de vragenlijst te modificeren en voor het eerste deel gebruik te maken van een visuele Likertschaal, waarbij stellingen naar de juiste Likertcategorie moeten worden gesleept. Dit leidt ertoe dat er nu wordt gewerkt op ordinaal meetniveau, waarbij een 'sterk effect' drie punten, een 'middelmatig effect' twee punten, een 'zwak effect' één punt en 'geen effect' nul punten krijgt. Bij de tweede vraagsoort moeten de buddy's uitsluitend de drie sterkste effecten identificeren en deze vervolgens door vergelijkend beoordelen rangschikken. De stelling die de respondenten als sterkst aanduiden krijgt drie punten, de tweede stelling twee punten en de derde stelling één punt. Een belangrijke vraag die zich bij beide vraagsoorten opdringt is wat de waarde van scores precies betekent. De scoringsmethode staat dus nog ter discussie. Omdat het behandelen van deze beperking buiten het tijdsbestek van dit project valt, wordt deze beperking verder behandeld in het luik vervolgonderzoek.

De derde beperking houdt in dat het meetinstrument op dit moment nog niet in staat is om individuele feedback te genereren, die onmiddellijk na het invullen van de vragenlijst door de kansbiedende buddy's geraadpleegd kan worden. Eén van de vragen van ATK was immers om de individuele effecten van het buddieschap terug te kunnen koppelen aan de kansbiedende buddy's, met het oog op reflectie en positieve bevestiging.

Tot slot werd het meetinstrument onderworpen aan een eerder beperkte cognitieve validatie, waarbij de aanpassingen aan het meetinstrument gebaseerd zijn op de feedback van slechts twee respondenten. We hebben de feedback die werd geuit door beide respondenten, ook werd aangehaald door de procesbegeleiders en externe opdrachtgever en waarvoor we zelf ook sterke argumenten konden vinden toch ter harte genomen.

6.2. VERVOLGONDERZOEK

Zoals hierboven reeds aangegeven, is het voornaamste aandachtspunt voor vervolgonderzoek, onderzoek naar de scoring van de items in het meetinstrument. Een grootschalige studie is aangewezen om na te gaan hoe betrouwbaar en valide de huidige scoringwijze is en waar aanpassingen

dienen te worden doorgevoerd. Om te beginnen dient de datastructuur geanalyseerd te worden en dit zowel voor het eerste deel met de visuele Likertschaal als het tweede deel met de rankingmethode.

Als eerste stap kan via de Cronbachs Alpha nagegaan worden of de vier componenten van het conceptueel kader betrouwbare meetschalen voorstellen (Cohen et al., 2011). Op deze manier kan de constructvaliditeit van het meetinstrument onderzocht worden en het optellen van de itemscores per component onderbouwd worden. Afhankelijk van het resultaat betreffende de interne consistentie kan door exploratieve factoranalyse (EFA), op een datagedreven manier verder worden gezocht naar andere patronen van samenhang in de data. Indien blijkt dat het conceptuele model van *Psychologisch Empowerment* onvoldoende bij de data past, moet geanalyseerd worden hoe de data verbeterd kunnen worden qua kwaliteit en kwantiteit. Dit kan enerzijds betekenen dat het aantal items per component vergroot moet worden of dat de discriminerende validiteit van de items verhoogd moet worden. Eventueel moet specifiek naar de subcomponenten gekeken worden en moeten deze als separate constructen gemeten worden. De samenhang van de subcomponenten onderling en de samenhang met de hoofdcomponenten kan dan onderzocht worden. Zodra blijkt dat de data een voldoende stabiele factorstructuur vertonen in verband met het vooropgestelde conceptueel kader van psychologisch empowerment zouden via een CFA verdere analyses kunnen gebeuren.

Ten tweede is de test-hertestmethode geschikt om na te gaan hoe betrouwbaar de respondenten de volgorde van belang van effecten kunnen inschatten. Bij deze methode wordt het meetinstrument op twee verschillende momenten afgenomen bij dezelfde respondenten, om vervolgens na te gaan in hoeverre de scores van beide meetmomenten correleren (Cohen et al., 2011). Hierbij moet wel in acht genomen worden dat de tijdsperiode tussen test en hertest niet te kort of te lang is. Bij korte perioden kunnen geheugeneffecten te hoge resultaten leveren, bij te lange tijdsperioden kunnen evolutie-effecten bij de kansbiedende buddy een rol spelen.

In een derde stap is het aangewezen om de cognitieve validatie verder uit te breiden, door middel van interviews aan de hand van de think-aloudmethode (Hauge et al., 2015). Op basis van de input van een grotere groep respondenten is het mogelijk om de stellingen verder te verfijnen en de vragenlijst (nog) meer te gaan optimaliseren volgens de wensen van de respondenten. Een andere mogelijkheid is om de inhoudsvaliditeit na te gaan met behulp van expertinterviews (Baarda et al., 2013). Als experts zouden dan opnieuw de oprichters of andere medewerkers van ATK kunnen worden geraadpleegd.

Verder kunnen de antwoorden op de open vraag kwalitatief worden geanalyseerd in Nvivo en vervolgens gebruikt om na te gaan of bepaalde extra effecten moeten worden opgenomen in het meetinstrument. Indien dit het geval is, zullen na toevoeging van deze nieuwe effecten opnieuw factoranalyses en een Cronbachs Alpha van het meetinstrument moeten worden uitgevoerd, om de validiteit en betrouwbaarheid van het instrument te waarborgen.

Vanuit ATK werd de wens geuit om de kansbiedende buddy's van individuele feedback te voorzien. Dit is op dit moment nog niet mogelijk. Ook de respondenten van de validatiestudie gaven aan dat ze het waardevol zouden vinden indien er een feedbacktool zou worden geïnstalleerd in de vragenlijst. Zo zou het bijvoorbeeld interessant zijn om na het afronden van de vragenlijst individueel weer te geven wat de drie sterkste effecten zijn en/of welke component het sterkst aanwezig is bij de respondent. Een andere manier om te voorzien in aantrekkelijke feedback is het gebruik maken van typologieën, die op een ludieke manier worden voorgesteld en waarbij gebruik kan worden gemaakt van een korte,

begrijpbare omschrijving. Hiervoor is het noodzakelijk om eerst mogelijke typologieën te identificeren, die kunnen reiken overheen de vier componenten, aan de hand van een kwantitatieve clusteranalyse (Catrysse, Gijbels, & Donche, 2018).

Tot slot blijkt uit de feedback vanuit de cognitieve validatiestudie dat het invullen van de vragenlijst de kansbiedende buddy's een reflectiemoment oplevert. Voor de persoonlijke ontwikkeling van de kansbiedende buddy's kan dit worden beschouwd als een mooi onbedoeld leereffect. Met het oog op de betrouwbaarheid van het meetinstrument moet hier echter kritisch naar gekeken worden. Het reflectiemoment duidt erop dat er verschil kan optreden wanneer de vragenlijst na een korte periode nog eens wordt ingevuld. Daarom is het zinvol om na te gaan hoe groot de impact is van het reflectiemoment op de scoring van het meetinstrument. Indien blijkt dat er inderdaad sprake is van een leereffect, moet de aanbeveling om voldoende tijd (idealiter twee jaar, voor en na de start van het buddytraject) tussen de verschillende afnames van het meetinstrument te laten, strikt worden opgevolgd met het oog op betrouwbare resultaten.

7. REFERENTIES

- Baarda, D. B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Goede, M. P. M., Peters, V. A. M., & van der Velden, T. M. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*: Noordhoff Uitgevers.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual review of psychology*, 52(1), 1-26.
- Berghmans, M., Deprez, S., Celis, H., Vandenabeele, J., & Van Hemelrijck, A. (2014). *Peilen naar de impact van sociaal-culturele praktijken*. Brussel: Socius.
- Black, B., & Bramley, T. (2008). Investigating a judgemental rank-ordering method for maintaining standards in UK examinations. *Research Papers in Education*, 23(3), 357-373.
- Boru, N. (2017). The Effects of Service Learning and Volunteerism Activities on University Students in Turkey. *Journal of Education and Training Studies*, 5(6), 146-166.
- Carlisle, S. K., Gourd, K., Rajkhan, S., & Nitta, K. (2017). Assessing the Impact of Community-Based Learning on Students: The Community Based Learning Impact Scale (CBLIS). *Journal of Service-Learning in Higher Education*, 6.
- Catrysse, L., Gijbels, D., & Donche, V. (2018). It is not only about the depth of processing: What if eye am not interested in the text? *Learning and instruction*, 58, 284-294.
- Chang, W.-C. (2009). Social capital and subjective happiness in Taiwan. *International Journal of Social Economics*, 36(8), 844-868.
- Christens, B. (2012). Toward relational empowerment. *American journal of community psychology*, 50(1-2), 114-128.
- Christens, B., T Winn, L., & M Duke, A. (2016). *Empowerment and Critical Consciousness: A Conceptual Cross-Fertilization* (Vol. 1).
- Christoffels, I., & Baay, P. (2016). Over de relatie tussen laaggeletterdheid en armoede.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). Research methods in education. In: London: Routledge.
- Conceição, P., & Bandura, R. (2008). Measuring subjective wellbeing: A summary review of the literature. *United nations development programme (UNDP) development studies, working paper*.
- Creswell, J. W. (2012). Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research, enhanced pearson eText with loose-leaf version--access card package. In: Pearson Education, Inc.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Davis, M. H., Hall, J. A., & Meyer, M. (2003). The first year: Influences on the satisfaction, involvement, and persistence of new community volunteers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(2), 248-260.
- De Leeuw, E. D., Hox, J. J., & Dillman, D. A. (2008). The cornerstones of survey research. *International handbook of survey methodology*, 1-17.
- Dekker, F., Van Straaten, R., & El Kaddouri, I. (2013). Maatjes gezocht. De impact van maatjeswerk en de campagne van het Oranje Fonds. In: Utrecht: Verweij-Jonker Instituut.
- Donche, V. (2017). Het semi-gestructureerde interview: een open leerpakket. In *Kwalitatieve Methoden*. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.
- Ebrahim, A., & Rangan, V. K. (2010). *Putting the brakes on impact: A contingency framework for measuring social performance*. Paper presented at the Academy of Management Proceedings.
- Esmond, J., & Dunlop, P. (2004). Developing the volunteer motivation inventory to assess the underlying motivational drives of volunteers in Western Australia. In: CLAN WA Perth.
- Fowler, F. J., & Cosenza, C. (2008). Writing effective questions. *International handbook of survey methodology*, 8, 136-159.
- Gergen, K. J. (2009). *Relational being: Beyond self and community*: Oxford University Press.

- Ghys, T. (2016). *Sociale innovatie en structurele armoedebestrijding*. University of Antwerp, Glasow, P. A. (2005). Fundamentals of survey research methodology. Retrieved January, 18, 2013.
- Haddock, S., Weiler, L. M., Krafchick, J., Zimmerman, T. S., McLure, M., & Rudisill, S. (2013). Campus corps therapeutic mentoring: Making a difference for mentors. *Journal of higher education outreach and engagement*, 17(4), 225-256.
- Hainsworth, J., & Barlow, J. (2001). Volunteers' experiences of becoming arthritis self-management lay leaders: "It's almost as if I've stopped aging and started to get younger!". *Arthritis Care & Research: Official Journal of the American College of Rheumatology*, 45(4), 378-383.
- Hauge, C. H., Jacobs-Knight, J., Jensen, J. L., Burgess, K. M., Puumala, S. E., Wilton, G., & Hanson, J. D. (2015). Establishing survey validity and reliability for American Indians through "think aloud" and test-retest methods. *Qualitative health research*, 25(6), 820-830.
- Helliwell, J., Akin, L., Shiplett, H., Huang, H., & Wang, S. (2018). Social Capital and Prosocial Behaviour as Sources of Well-Being. In E. Diener, S. O. Oishi, & L. Tay (Eds.), *Handbook of Well-Being*. Salt Lake City: DEF publishers.
- Höing, M., Bogaerts, S., & Vogelvang, B. (2016). Helping sex offenders to desist offending: The gains and drains for CoSA volunteers—A review of the literature. *Sexual Abuse*, 28(5), 364-402.
- Irwin, C. W., & Stafford, E. T. (2016). Survey Methods for Educators: Collaborative Survey Development (Part 1 of 3). REL 2016-163. *Regional Educational Laboratory Northeast & Islands*.
- Itzhaky, H., & York, A. S. (2000). Empowerment and community participation: Does gender make a difference? *Social Work Research*, 24(4), 225-234.
- Jones, I., Swan, M., & Pollitt, A. (2015). Assessing mathematical problem solving using comparative judgement. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 13(1), 151-177.
- Kingdon, G. G., & Knight, J. (2006). Subjective well-being poverty vs. income poverty and capabilities poverty? *The Journal of Development Studies*, 42(7), 1199-1224.
- Laming, D. (2004). *Human judgement the eye of the beholder* (London, Thompson Learning).
- Larkin, E., Sadler, S. E., & Mahler, J. (2005). Benefits of volunteering for older adults mentoring at-risk youth. *Journal of Gerontological Social Work*, 44(3-4), 23-37.
- Lesterhuis, M., Donche, V., De Maeyer, S., Van Daal, T., Van Gasse, R., Coertjens, L., . . . Vlerick, P. (2015). Competenties kwaliteitsvol beoordelen: brengt een comparatieve aanpak soelaas? *Tijdschrift voor hoger onderwijs.-Deventer, 1983, currens*, 33(2), 55-67.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of psychology*.
- Lister, R. (2004). *Poverty: key concepts*. Cambridge: Polity.
- Maas, K., & Liket, K. (2011). Social impact measurement: Classification of methods. In *Environmental management accounting and supply chain management* (pp. 171-202): Springer.
- Mahatmya, D., & Lohman, B. J. (2012). Predictors and pathways to civic involvement in emerging adulthood: Neighborhood, family, and school influences. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(9), 1168-1183.
- Maio, G. R., Roesse, N. J., Seligman, C., & Katz, A. (1996). Rankings, ratings, and the measurement of values: Evidence for the superior validity of ratings. *Basic and applied social Psychology*, 18(2), 171-181.
- Maton, K. I., & Salem, D. A. (1995). Organizational characteristics of empowering community settings: A multiple case study approach. *American journal of community psychology*, 23(5), 631-656.
- McCorry, N. K., Scullion, L., McMurray, C. M., Houghton, R., & Dempster, M. (2013). Content validity of the illness perceptions questionnaire—revised among people with type 2 diabetes: A think-aloud study. *Psychology & health*, 28(6), 675-685.
- McGillivray, M. (2007). Human well-being: Issues, concepts and measures. In *Human Well-Being* (pp. 1-22): Springer.
- Meier, S., & Stutzer, A. (2008). Is volunteering rewarding in itself? *Economica*, 75(297), 39-59.
- Melkman, E., Mor-Salwo, Y., Mangold, K., Zeller, M., & Benbenishty, R. (2015). Care leavers as helpers: Motivations for and benefits of helping others. *Children and Youth Services Review*, 54, 41-48.

- Mortelmans, D. (2013). *Handboek Kwalitatieve Onderzoeksmethoden*. Leuven/Den Haag: Acco.
- Narayan, D., & Cassidy, M. F. (2001). A dimensional approach to measuring social capital: development and validation of a social capital inventory. *Current sociology*, 49(2), 59-102.
- OECD-DAC. (2010). Evaluation of Development Programmes: Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management. Retrieved from <http://www.oecd.org/dac/evaluation/2754804.pdf>
- Omlo, J. (2016). Wat werkt bij de aanpak van armoede. *Utrecht: Movisie*.
- Onyx, J., & Warburton, J. (2003). Volunteering and health among older people: A review. *Australasian Journal on Ageing*, 22(2), 65-69.
- Perkins, D. D., & Zimmerman, M. (1995). Empowerment theory, research, and application. *American journal of community psychology*, 23(5), 569-579.
- Perrini, F., & Vurro, C. (2006). Social entrepreneurship: Innovation and social change across theory and practice. In *Social entrepreneurship* (pp. 57-85): Springer.
- Peterson, N. A., Hamme, C. L., & Speer, P. W. (2002). Cognitive empowerment of African Americans and Caucasians: Differences in understandings of power, political functioning, and shaping ideology. *Journal of black studies*, 32(3), 336-351.
- Phillips, K. A., Johnson, F. R., & Maddala, T. (2002). Measuring what people value: a comparison of "attitude" and "preference" surveys. *Health Services Research*, 37(6), 1659-1679.
- Pollitt, A. (2012). The method of adaptive comparative judgement. *Assessment in Education: principles, policy & practice*, 19(3), 281-300.
- Pollitt, A., & Crisp, V. (2004). Could comparative judgements of script quality replace traditional marking and improve the validity of exam questions?
- Raeymaeckers, P., Noël, C., Boost, D., Vermeiren, C., Coene, J., & Van Dam, S. (2017). *Tijd voor sociaal beleid : armoedebestrijding op lokaal niveau: armoede en sociale uitsluiting, jaarboek 2017*. Leuven: Acco.
- Rankin, W. L., & Grube, J. W. (1980). A comparison of ranking and rating procedures for value system measurement. *European Journal of Social Psychology*, 10(3), 233-246.
- Rappaport, J. (2002). In praise of paradox: A social policy of empowerment over prevention. In *A Quarter Century of Community Psychology* (pp. 121-145): Springer.
- Reynolds, T. J., & Jolly, J. P. (1980). Measuring personal values: An evaluation of alternative methods. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 531-536.
- Samuel, K., Alkire, S., Zavaleta, D., Mills, C., & Hammock, J. (2018). Social isolation and its relationship to multidimensional poverty. *Oxford Development Studies*, 46(1), 83-97.
- Schwarz, N., Knäuper, B., Oyserman, D., & Stich, C. (2008). The psychology of asking questions. *International handbook of survey methodology*, 18-22.
- Simsa, R. (2017). *Impact measurement of nonprofit-organizations. Backgrounds, potentials and limits* (Vol. 57).
- Sleurs, E. (2016). Derde Federaal Plan Armoedebestrijding (2016-2019). https://www.mis.be/sites/default/files/documents/federaal_plan_armoedebestrijding_2016-2019_0.pdf
- Smaling, A. (1994). The pragmatic dimension. *Quality and quantity*, 28(3), 233-249.
- Speer, P. W., & Peterson, N. A. (2000). Psychometric properties of an empowerment scale: Testing cognitive, emotional, and behavioral domains. *Social Work Research*, 24(2), 109-118.
- Suijs, S. (2013). Ervaringsdeskundigen en armoedebestrijding. Een hard bevochten overwinning op zichzelf. *Alert: Tijdschrift voor Sociaal Werk en Politiek*, 39(4), 6-12.
- Thurstone, L. L. (1927). A law of comparative judgment. *Psychological review*, 34(4), 273.
- Thurstone, L. L. (1928). Attitudes can be measured. *American Journal of Sociology*, 33(4), 529-554.
- Townsend, P. (1979). *Poverty in the United Kingdom: a survey of household resources and standards of living*: Univ of California Press.
- van der Tier, M., & Potting, M. (2015). Een maatje voor iedereen?
- Van Regenmortel, T. (2002). *Empowerment en maat zorg*: Acco.
- Van Regenmortel, T. (2009). Empowerment als uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 18(4), 22-42.

- Vranken, J. (2012). Algemene inleiding. *Armoede in België*, 27.
- Vranken, J., & Geldof, D. (1993). *Armoede en sociale uitsluiting: jaarboek 1992/1993*. Leuven: ACCO.
- vzw ArmenTeKort. (2018). Opleiding tot Meester in Empowerment. <http://www.amentekort.be/>
- vzw ArmenTeKort. (z.j.). Missie. Retrieved from <http://www.amentekort.be/missie/>
- Wilke, L. A., & Speer, P. W. (2011). The mediating influence of organizational characteristics in the relationship between organizational type and relational power: An extension of psychological empowerment research. *Journal of Community Psychology*, 39(8), 972-986.
- Zimmerman, M. A. (1990). Taking aim on empowerment research: On the distinction between individual and psychological conceptions. *American journal of community psychology*, 18(1), 169-177.
- Zimmerman, M. A. (2000). Empowerment theory. In *Handbook of community psychology* (pp. 43-63): Springer.

8. BIJLAGEN

BIJLAGE 1: INTERVIEWLEIDRAAD SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW

Duurtijd:	50-60 minuten
Richttijd:	50 minuten
Respondenten:	Oprichters ATK
Onderwerp:	Wat is de impact van het buddyschap op de kansbiedende buddy?

Fase	Vragen	Richt tijd
Achtergrond-Vragen	1. Naam 2. Geslacht 3. Leeftijd	Vooraf
Introductie	Hartelijk bedankt om mee te werken aan dit interview dat kadert binnen het interdisciplinair project van onze studie Opleidings- en onderwijswetenschappen aan de UA. Dit interview duurt maximaal 1 uur. Wij zijn zowel geïnteresseerd in jullie visie op het buddyschap in het algemeen als in jullie persoonlijke bevindingen en ervaringen bij het buddyschap. We willen daarbij graag benadrukken dat er geen juiste of foute antwoorden bestaan. Zowel positieve als minder positieve elementen of gevoelens kunnen erg interessant zijn. We stellen een aantal vragen, maar voel u vrij om af te wijken. Het interview wordt opgenomen, maar de resultaten over uw persoonlijke bevindingen worden anoniem verwerkt. Indien jullie dit wensen, kunnen we jullie ook een transcriptie van dit interview bezorgen. Als jullie geen verdere vragen hebben, stel ik voor dat we van start gaan.	1 min.
Openings-Vragen	1. Wat is jullie functie bij de organisatie?	1 min.
Inleidende vragen	2. Sinds wanneer zijn jullie betrokken bij ATK? 3. Hoe zijn jullie betrokken geraakt bij ATK? 4. Hoe lang zitten jullie zelf al in het traject als buddy? 5. Hoeveel buddytrajecten hebben jullie al begeleid?	3 min.
Overgangs-vragen	6. Wat is jullie motivatie geweest om als buddy aan de slag te gaan?	5 min.
Kernvragen en bijkomende vragen	7. Wat denken jullie dat de impact van het buddyschap en de opleiding kunnen zijn op de kansbiedende buddy's? (We laten deze vraag heel open. We pikken in bij één van volgende onderverdelingen die het best aansluiten bij het antwoord: persoonlijke ontwikkeling, sensibilisering of netwerk. De bijvragen hieronder zijn richtvragen, die al dan niet gesteld kunnen worden afhankelijk van de antwoorden.)	40 min
Persoonlijke ontwikkeling	7.1. (Qua persoonlijke ontwikkeling?) 7.1.1. Welke veranderingen merken jullie op bij de KB <u>buddy's</u> op het vlak van persoonlijke ontwikkeling? 7.1.2. In hoeverre geven KB buddy's zelf veranderingen op het vlak van persoonlijke ontwikkeling aan? 7.1.3. Welke veranderingen merken jullie bij <u>julliezelf</u> op?	

7.1.4. (Indien nodig) Zouden jullie deze kaartjes kunnen sorteren van zaken waarvan je vindt dat ze sterk beïnvloed worden tot zaken waarvan je vindt dat ze niet sterk beïnvloed worden door het buddyschap?

Let op: dit lijstje is niet eindig. Indien jullie zelf nog aan andere woorden denken, mogen jullie deze opschrijven en er bij leggen.

(extra kaartjes en pen voorzien)

→ zelfvertrouwen, communicatieve vaardigheden, kritisch denken, relativieren, stress, welbevinden, gezondheid, carrière, sociale vaardigheden, zelfinzicht, planning en timemanagement, waarden en normen, leiderschap, kennis, houding/attitude.

7.1.4.1. Kunnen jullie uitleggen waarom jullie de kaartjes op deze manier hebben gesorteerd?

7.1.4.2. Geldt dezelfde volgorde voor jullie eigen buddyschap of zijn er verschillen? Zo ja, welke verschillen?

**Sensibilisering
Zelf
(schuldmodel)
anderen**

8.1. (Qua sensibilisering?)

7.2.1. In welke mate denken jullie dat het idee over de oorzaken van kansarmoede van de KB buddy's doorheen het traject verandert? Op welke manier?

7.2.2. In hoeverre is jullie eigen idee over de oorzaken van kansarmoede veranderd sinds je zelf gestart bent met het buddytraject? Op welke manier?

7.2.3. In hoeverre denken jullie dat de buddy's sinds hun buddytraject anders reageren in gesprekken over kansarmoede? Op welke manier?

7.2.4. In hoeverre reageren jullie zelf anders in gesprekken over kansarmoede dan vóór jullie startten met het buddytraject? Op welke manier?

7.2.5. Merken jullie dat de andere buddy's anderen overtuigen om actie te ondernemen? Op welke manier?

7.2.6. Zijn er buddy's die sinds hun traject contact hebben met het beleid omtrent kansarmoede? Op welke manier?

Netwerk

7.3. (Qua Netwerk en verruiming leefwereld?)

7.3.1. In welke mate denken jullie dat het vertrouwen van de KB buddy's in hun medemensen is gestegen sinds het buddytraject? (Ken je voorbeelden?)

7.3.1.1. In hoeverre merken jullie bij julliezelf een evolutie op dit vlak?

7.3.2. In welke mate hebben de KB buddy's door hun buddyschap nieuwe mensen kunnen ontmoeten met wie ze anders nooit in aanraking zouden komen, naast de KZ buddy? Op welke manier?

7.3.2.1. Hoe zit dat bij julliezelf?

7.3.3. In welke mate veranderen de relaties binnen het eigen netwerk van de KB buddy's, denken jullie? (qua aantal, diepgang, positief of negatief)

7.3.3.1. En bij julliezelf?

7.3.4. In welke mate heeft de rol van de KB buddy als ervaringsdeskundige een voorbeeldfunctie in zijn of haar persoonlijk netwerk, denken jullie?

7.3.4.1. In hoeverre merken jullie dat bij julliezelf op?

	<p>7.3.5. Welke <u>sociale ondersteuning</u> ontvangen KB buddy's i.v.m. hun buddyschap via sociale media? En hoe ervaren ze die volgens jullie? (WhatsApp/facebookgroep voor buddy's)?</p> <p>7.3.5.1. Hoe zit dat bij julliezelf?</p> <p>8. (Indien er nog tijd is) Welke van die effecten die we daarnet besproken hebben merken jullie bij julliezelf het sterkst op?</p>	
Slotvragen	<p>9. Het doel van dit interview was om (mogelijke) effecten van het buddyschap op de kansbiedende buddy's in kaart te brengen.</p> <p>9.1. Jullie brachten aan dat ... (korte samenvatting van de antwoorden)... Vat ik dit goed samen?</p> <p>9.2. Zijn er zaken die niet aan bod kwamen in ons gesprek, die jullie toch nog zouden willen vertellen?</p>	4 min.
Afronding	Bij deze kunnen we het interview afronden. We willen jullie heel erg bedanken voor jullie medewerking.	½ min.

BIJLAGE 2: CODEBOOM FASE 1 (SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW)

Naam	Referenties
Persoonlijke ontwikkeling	70
▪ Zelfvertrouwen	2
▪ Zelfontwikkeling	2
▪ Zelfinzicht	5
▪ Welbevinden	5
▪ Waarden en normen	3
▪ Timemanagement	1
▪ Stress	1
▪ Soft-skills	1
▪ Sociale vaardigheden	10
▪ Relativeren	2
▪ Planning	3
▪ Loslaten en advies geven	2
▪ Leiderschap	3
▪ Kritisch denken	8
▪ Kennis	4
▪ Gezondheid	1
▪ Empowerment	2
▪ Draagkracht	1
▪ Communicatieve vaardigheden	3
▪ Carrière	3
▪ Attitude	8
Netwerk en verruiming leefwereld	23
▪ Voorbeeldfunctie in netwerk	0
▪ Vertrouwen in medemens	4
▪ Relaties binnen eigen netwerk	8
▪ Nieuwe mensen ontmoeten	6
▪ Sociale ondersteuning	5
▪ Sociale media	4
▪ Real life	1
Sensibilisering	22
▪ Taxonomie van Vranken	3
▪ Maatschappelijk schuldmodel	1
▪ Maatschappelijk ongevalmodel	0
▪ Institutioneel schuldmodel	0
▪ Institutioneel ongevalmodel	0
▪ Individueel schuldmodel	1
▪ Individueel ongevalmodel	1
▪ Reactie in gesprekken veranderd	2
▪ Ervaren van een nieuwe wereld	6
▪ Bewondering voor mensen in kansarmoede	2
▪ Beleid beïnvloeden	1
▪ Andere mensen overtuigen	8
	115

BIJLAGE 3: CODEBOOM FASE 2 (SEMIGESTRUCTUREERD INTERVIEW EN FOCUSGROEPEN)

Naam	Referenties
Relationele component	80
▪ Wij zijn mekaars spiegel	8
▪ Vertrouwen in medemens	8
▪ Vertrouwen in kracht van anderen	4
▪ Verbinden	4
▪ Veranderde relaties	8
▪ Relatie andere buddy's	2
▪ Passing on legacy	7
▪ Network mobilization	12
▪ Mensen respecteren	1
▪ Facilitating others empowerment	7
▪ Kracht en talent van anderen aanspreken	1
▪ Communiceren over armoede	1
▪ Collaborative competence	0
▪ Building social devisions	17
Gedragscomponent	23
▪ Organizational participation	4
▪ Kansen grijpen	1
▪ Coping behaviours	11
▪ Veerkrachtig zijn	3
▪ Community involvement	4
Emotionele component	44
▪ Welbevinden	3
▪ Perceived competence	4
▪ Zelfrespect en eigenwaarde	1
▪ Zelfkennis	5
▪ Voldoening	1
▪ Motivation control	3
▪ Loslaten of vertrouwen hebben	4
▪ Domain specific self-efficacy	10
▪ Domain specific perceived control	7
▪ Betekenisverlangen	6
Cognitieve component	164
▪ Vooroordelen opschorten	1
▪ Understanding causal agents	7
▪ Skill transfer across life domains	38
▪ Skill development	64
▪ Relativeren	9
▪ Resource mobilization	4
▪ Meer bewust van eigen geluk	1
▪ Critical awareness	39
▪ Bewust van eigen handelingen	1
	311

BIJLAGE 4: HANDLEIDING CODEREN

HOE GAAN WE CODEREN?

We gaan verder met de 4 componenten (emotionele, cognitieve, relationele, gedragscomponent). Onder de 4 componenten komen childnodes, deze komen overeen met die van Peters en Steenssens en Van Regemortel. Je codeert onder de 4 grote componenten indien het kan, ook onder een childnode. Wanneer dit niet meteen ergens onder past dan codeer je 'Invivo' zodat we hier achteraf nog opdelingen in kunnen maken. We overlopen elke component met zijn childnodes zodat er duidelijkheid ontstaat over wat we onder de verschillende nodes verstaan:

EMOTIONELE COMPONENT

De emotionele component verwijst naar de perceptie van de eigen competentie om invloed te kunnen uitoefenen in het sociaal-politieke domein. Dit kan worden gemeten als de gepercipieerde zelfeffectiviteit en motivatie om dat te doen.

- 1. Domein specifieke waarneembare controle / domain specific perceived control**
Gevoel van controle, het gevoel dat je iets kan beïnvloeden op sociaal-politiek vlak.
Vb: ik heb het gevoel dat ik het beleid kan beïnvloeden.
- 2. Domein specifieke zelfeffectiviteit / domain specific self-efficacy**
Geloof in eigen kunnen om de eigen situatie en omgeving te beïnvloeden.
Verskil met perceived control is dat hier gaat over het geloof in eigen kunnen en bij perceived control eerder gaat om de vaardigheden om het effectief te doen.
- 3. Motivationale controle / motivation control**
Wil/motivatie tot eigen invloed op de eigen situatie en omgeving.
Vb: ook in moeilijke situatie niet opgeven, motivatie om controle te hebben over jezelf.
- 4. Waarneembare competentie / perceived competence**
Ik denk dat ik dit kan.

COGNITIEVE COMPONENT

De cognitieve component omhelst de vaardigheden en het kritisch begrip die noodzakelijk zijn om invloed uit te oefenen in het sociaal-politieke domein. Hieronder verstaan we vormen van leiderschap, vaardigheden om beslissingen te nemen en het besef dat één individu moeilijk sociale of politieke systemen kan veranderen.

- 5. Kritisch bewustzijn /critical awareness**
Kritische blik (op lokale instituties).
- 6. understanding causal agents**
Weten waar je naartoe moet om je doel te bereiken. Welke bronnen dien je te gebruiken.
- 7. Skill development / vaardigheden ontwikkelen**
Vaardigheden ontwikkelen
- 8. Skill transfer across life domains / transfer van vaardigheden naar andere levensdomeinen**
Je vaardigheden op andere domeinen gaan toepassen. Dit gaat over verschillende aspecten van het leven heen. Vb: moeder die haar dochter nu meer ruimte geeft.
- 9. Resource mobilization / bronnen activeren**
Beroep doen op je bronnen, kennis.
Vb: de sociale kaart kennen

RELATIONELE COMPENENT

De relationele component van Psychologisch Empowerment is het interpersoonlijke aspect bij empowerment:vaardigheden om goed te kunnen samenwerken(*collaborative competence*), verder te kunnen kijken dan de grenzen van sociale scheidingen zoals sociaal kapitaal(*Bridging Social Divisions*), empowerment van anderen mogelijk te maken door het bieden van ontwikkelingskansen,...

10. Collaboratieve competentie / collaborative competence

Kunnen samenwerken

11. Briding social divisions

Met mensen in contact komen waar je zelf normaal niet mee in contact zou komen. Dingen doen met mensen die echt anders als jij. Verder kunnen kijken dan de grenzen van sociale scheidingen zoals sociaal kapitaal.

12. Facilitating others empowerment / Empowerment van anderen faciliteren

Ik voel me het best wanneer ik aan het investeren ben in andere mensen. Het helpen groeien van andere mensen.

Vb: Het bieden van ontwikkelingskansen aan anderen.

13. Network mobilization / netwerk activeren

Je eigen netwerk aanspreken.

Vb: andere mensen aanspreken ook buddy te worden.

14. Passing on legacy / doorgeven van je 'erfgoed'

Het doorgeven van waar je zelf in gelooft en achterstaat. Kennisdelen.

GEDRAGSCOMPONENT (ik doe het! Emotioneel is meer gevoel)

Met de gedragscomponent tot slot verwijzen we naar de acties die ondernomen worden om invloed uit te oefenen. Dit sluit nauw aan bij het concept van burgerschap. Zo kunnen we onder andere de intentie om te stemmen bij verkiezingen hierin onderbrengen. Ook lidmaatschap in (sociale) organisaties, deelnemen aan vergaderingen en discussies over sociale en politieke onderwerpen zijn meetbare kenmerken die hierbij aansluiten.

Vb: Het maken van bewuste keuzes, reacties in gesprekken (aparte childnodes onder deze component)

15. Community involvement

Betrokken zijn bij gemeenschappen.

Vb: klimaatmars, vrijwilligerswerk

16. Organizational participation

Deelname aan organisaties.

17. Coping behaviors

Omgaan met moeilijke situaties. (het effectief doen, niet gevoelsmatig).

BIJLAGE 5: LEIDRAAD FOCUSGROEP METEEN NA OPLEIDING

Introductie

Hartelijk dank dat jullie de tijd nemen om deel te nemen aan deze focusgroepdiscussie omtrent jullie ervaring met de opleiding. *We willen graag even kaderen waarom we dit doen. Wij zijn studenten uit de opleiding onderwijs- en opleidingswetenschappen en onderzoeken in ons jaarproject de impact van de opleiding en het buddytraject op jullie: de kansbiedende buddy's. Op basis van de focusgroepen kunnen wij een digitaal meetinstrument ontwikkelen om die impact te gaan meten.* Hierbij zijn we geïnteresseerd in **alle veranderingen** die jullie vaststellen. Dit kunnen zowel positieve als negatieve veranderingen zijn. Jullie persoonlijke input is zeer belangrijk voor ons onderzoek en daarom appreciëren we jullie inspanningen om hier aanwezig te zijn enorm.

Het focusgesprek zal ongeveer een uur duren. Het gesprek wordt via audiotape opgenomen maar jullie anonimiteit is ten allen tijden verzekerd. De opnames worden uitsluitend door de onderzoekers beluisterd en veilig op de computer bewaard. De uitgeschreven transcriptie wordt ook geanonimiseerd.

Er zijn geen juiste of foute antwoorden en we vragen jullie expliciet om jullie vrij te voelen om alle vragen zo eerlijk en accuraat mogelijk te beantwoorden. *We wensen rijke data te verzamelen. We vragen ook met respect met elkaar in interactie te treden en dat de zaken die hier worden verteld, in vertrouwen hier blijven.*

Natuurlijk bent u vrij om op bepaalde vragen niet te antwoorden maar we willen jullie aanmoedigen om zo geëngageerd mogelijk aan deze discussie deel te nemen.

We spreken volgende discussieregels af:

1. De belangrijkste regel is dat slechts één persoon tegelijkertijd spreekt. Er kan een verleiding zijn om in te springen wanneer iemand aan het praten is, maar wacht alsjeblieft tot ze klaar zijn.
2. Indien we het niet specifiek vragen hoeven jullie niet in een bepaalde volgorde te spreken.
3. Als u iets te zeggen heeft, doe dit dan alstublieft. Er zijn velen van jullie in de groep en het is belangrijk dat we de meningen van jullie allemaal verkrijgen.
4. U hoeft het niet eens te zijn met de opvattingen van andere mensen in de groep.

Heeft iemand nog vragen? (Antwoorden).

OK, laten we beginnen!

Inleidende vragen

- 1.1. Wat is het belangrijkste dat je hebt bijgeleerd als je terugdenkt aan de opleiding?
Beschrijf dit in één woord of één zin.

Kern

Bedankt allemaal!

We vragen jullie in het volgende dat jullie de vragen zeer breed bekijken en zo uitvoerig mogelijk beantwoorden. Voor ons onderzoek kan alles van belang zijn: hoe jullie denken en voelen over jullie ervaringen bij de opleiding? Welke kennis, vaardigheden en attitudes, houdingen jullie hebben kunnen ontwikkelen doorheen de opleiding? Hoe jullie omgeving en netwerk reageert bij het aangaan van dit engagement? Elk aspect kan belangrijk voor ons zijn.

- 1.2. We geven jullie nu 5 minuten de tijd om over de opleiding na te denken en de effecten die je nu al bij jezelf hebt waargenomen op te schrijven.
Welke effecten kan je nu al waarnemen bij jezelf na het volgen van de opleiding.

- 1.3. Wat is voor jullie het grootste effect geweest van de opleiding op jezelf. Kunt u beschrijven waarom? Gelieve het grootste effect in één woord op de achterkant van het blad te schrijven.

Wie wenst te beginnen om zijn ervaring te delen? (discussieronde starten, indien het niet vlot gaat doorvragen)

Er liggen enkele kaartjes met begrippen op tafel. Iedereen mag 3 kaartjes kiezen waarmee je je veranderingsproces doorheen de opleiding het best kunt beschrijven. Jullie mogen ook lege kaartjes gebruiken indien jullie een ander, nieuw begrip willen aanbrengen.

- 2.3 We vragen nu dat iedereen om de beurt zijn 3 kaarten luidop voorleest. Waarom heeft u deze 3 gekozen?
- 2.4 Van deze 3, Waar heb je het meeste evolutie in gekend.
Start je zin met: Ik heb in ..... het meeste evolutie gekend omdat.... En waarom?

Bijkomende vragen indien tijd over

- 3.1 Jullie mogen de kaartjes nu naar rechts doorschuiven en daarvan 1 begrip kiezen dat wel of niet van toepassing is geweest in je buddytraject. Kunnen jullie uitleggen waarom wel of waarom niet?
- 3.2 Jullie krijgen nu allemaal een papiertje met een invulzin.
(De opleiding versterkt mij als .... omdat .....)
Het is de bedoeling dat jullie nu even de tijd nemen om dit papiertje persoonlijk in te vullen.
(nog veel tijd: voorlezen, weinig tijd: afgeven)
- 3.3 Hoe neem je het aanstaande buddyschap na de opleiding mee in je dagelijks leven?

Bedanking

Zijn er nog zaken waar wij niet aan hebben gedacht of jullie graag nog kwijt willen?

Wij willen jullie graag bedanken om deel te nemen aan dit groepsinterview en de rijke ervaringen en informatie die jullie met ons hebben gedeeld. We nemen dit zeker mee in ons onderzoek en wensen jullie nog een fijn traject toe met jullie buddy.

BIJLAGE 6: LEIDRAAD FOCUSGROEP BIJ LOPENDE BUDDYTRAJECTEN

Introductie

Hartelijk dank dat jullie de tijd nemen om deel te nemen aan deze focusgroepdiscussie omtrent jullie buddieschap. *We willen graag even kaderen waarom we dit doen. Wij zijn studenten uit de opleiding onderwijs- en opleidingswetenschappen en onderzoeken in ons jaarproject de impact van de opleiding en het buddytraject op jullie: de kansbiedende buddy's. Op basis van de focusgroepen kunnen wij een digitaal meetinstrument ontwikkelen om die impact te gaan meten.* Hierbij zijn we geïnteresseerd in **alle veranderingen** die jullie vaststellen. Dit kunnen zowel positieve als negatieve veranderingen zijn. Jullie persoonlijke input is zeer belangrijk voor ons onderzoek en daarom appreciëren we jullie inspanningen om hier aanwezig te zijn enorm.

Het focusgesprek zal ongeveer een uur duren. Het gesprek wordt via (video- en) audiotape opgenomen maar jullie anonimiteit is ten allen tijden verzekerd. De opnames worden uitsluitend door de onderzoekers beluisterd en veilig op de computer bewaard. De uitgeschreven transcriptie wordt ook geanonimiseerd.

Er zijn geen juiste of foute antwoorden en we vragen jullie expliciet om jullie vrij te voelen om alle vragen zo eerlijk en accuraat mogelijk te beantwoorden. We wensen rijke data te verzamelen. *We vragen ook met respect met elkaar in interactie te treden en dat de zaken die hier worden verteld, in vertrouwen hier blijven.*

Natuurlijk bent u vrij om op bepaalde vragen niet te antwoorden maar we willen jullie aanmoedigen om zo geëngageerd mogelijk aan deze discussie deel te nemen.

Discussieregels

We spreken volgende discussieregels af:

- De belangrijkste regel is dat slechts één persoon tegelijkertijd spreekt. Er kan een verleiding zijn om in te springen wanneer iemand aan het praten is, maar wacht alsjeblieft tot ze klaar zijn.
- Indien we het niet specifiek vragen hoeven jullie niet in een bepaalde volgorde te spreken.
- Als u iets te zeggen heeft, doe dit dan alstublieft. Er zijn velen van jullie in de groep en het is belangrijk dat we de meningen van jullie allemaal verkrijgen.
- U hoeft het niet eens te zijn met de opvattingen van andere mensen in de groep.

Heeft iemand nog vragen? (Antwoorden).

OK, laten we beginnen!

Inleidende vragen

Om samen eens op te warmen vragen we dat jullie zich kort voorstellen met naam, vanuit welke motivatie u aan het buddytraject begonnen bent en hoever u al in het buddytraject staat.

overgang

Bedankt allemaal!

*We vragen jullie in het volgende dat jullie de vragen zeer breed bekijken en zo uitvoerig mogelijk beantwoorden. Voor ons onderzoek kan alles van belang zijn: hoe jullie denken en voelen over jullie ervaringen als buddy? Welke kennis, vaardigheden en attitudes, houdingen **jullie hebben kunnen** ontwikkelen doorheen het buddy-traject en de opleiding? Hoe jullie omgeving en netwerk reageert op jullie buddieschap? Elk aspect kan belangrijk voor ons zijn.*

- We geven jullie nu 5 minuten de tijd om over jullie ervaring als buddy na te denken en enkele notities te maken op kaartjes voor deze discussie.
- Wat is voor jullie het grootste effect geweest van het buddieschap voor jezelf. Kunt u beschrijven waarom? Gelieve het grootste effect in één woord op de achterkant van het kaartje te schrijven.

Wie wenst te beginnen om zijn ervaring te delen? (discussieronde starten, indien het niet vlot gaat doorvragen)

Kern

Er liggen enkele kaartjes met begrippen op tafel. Iedereen mag 3 kaartjes kiezen waarmee je je veranderingsproces doorheen het buddieschap het best kunt beschrijven. Jullie mogen ook lege kaartjes gebruiken indien jullie een ander, nieuw begrip willen aanbrengen.

- We vragen nu dat iedereen om de beurt zijn 3 kaarten luidop voorleest. Waarom heeft u deze 3 gekozen?
- Van deze 3, Waar heb je de meeste evolutie in gekend. Kunt u beschrijven waarom?
- Jullie mogen de kaartjes nu naar rechts doorschuiven en daarvan 1 begrip kiezen dat wel of niet van toepassing is geweest in je buddytraject. Kunnen jullie uitleggen waarom wel of waarom niet?

Bijkomende vragen indien tijd over

Verdieping

- Jullie krijgen nu allemaal een papiertje met een invulzin.
(Het buddieschap versterkt mij als .... omdat .....)
Het is de bedoeling dat jullie nu even de tijd nemen om dit papiertje persoonlijk in te vullen.
(nog veel tijd: voorlezen, weinig tijd: afgeven)
- Hoe neem je het buddieschap mee in je dagelijks leven?

Bedanking

Zijn er nog zaken waar wij niet aan hebben gedacht of jullie graag nog kwijt willen?

Wij willen jullie graag bedanken om deel te nemen aan dit groepsinterview en de rijke ervaringen en informatie die jullie met ons hebben gedeeld. We nemen dit zeker mee in ons onderzoek en wensen jullie nog een fijn traject toe met jullie buddy.

Geïnfomeerde toestemming

Jullie antwoorden uit het focusgroep interview zullen gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden.

Aan de hand van het interview willen de onderzoekers inzicht krijgen op de impact van het ATK buddytraject op de vrijwilliger.

Op basis van deze informatie kan een digitaal meetinstrument worden ontwikkeld.

Er zijn geen gevaren of risico's verbonden aan deelname aan het interview. De gegevens van elke persoon in deze studie zijn vertrouwelijk: alle resultaten zullen geheel anoniem verwerkt worden.

Aan het einde van het onderzoek kan een volledige toelichting bij het onderzoek opgevraagd worden. Je deelname aan het onderzoek is vrijwillig, en je bent vrij om je deelname op elk moment te beëindigen.

Met eventuele vragen over deze studie kan je steeds terecht bij Ward Jansen, Dries D'haese, Hildegard Reinhardt-Schlegel, Sara Tilborghs, Lenny Verkoelen en Linde Domus.
(ward.jansen@student.uantwerpen.be, dries.d'haese@student.uantwerpen.be,
hildegard.reinhardt-schlegel@student.uantwerpen.be,
sara.tilborghs@student.uantwerpen.be, lenny.verkoelen@student.uantwerpen.be,
linde.domus@student.uantwerpen.be)

Door deze geïnfomeerde toestemming in te vullen, geef je aan dat je deze toelichting over het doel en de aard van de studie hebt gelezen en dat je vrijwillig deelneemt aan het onderzoek.

Naam:

Handtekening:

Focusgroep: demografische vragenlijst

Gelieve de volgende vragen te beantwoorden door de lege vakjes in te vullen of omcirkelen wat van toepassing is. Alvast bedankt!

1. Leeftijd _____ jaar

2. vrouw   man

3. Wat is uw professionele achtergrond?

Vb.: ondernemer; onderwijs; verpleegster; administratief bediende etc.

---

4. Hoe bent u bij ATK terechtgekomen?

_____ (sociale media, TV, radio, kennis, familie,...)

5. Hoe lang bent uw al aan uw buddy gelinkt?

_____ (maanden, jaren)

6. Hoe tevreden bent u met uw buddytraject?

Niet tevreden   1   2   3   4   5   Zeer tevreden

Het buddyschap versterkt mij als .....

Omdat.....
.....
.....

Het buddyschap heeft een (of geen) effect op mijn dagelijks leven omdat

.....
.....
.....

BIJLAGE 9: LEIDRAAD COGNITIEVE INTERVIEWS

Vragen tijdens afname ('think aloud'):

- 1) Korte toelichting over het doel van de vragenlijst en doel van validatie.
- 2) Eén keer laten invullen, luidop laten denken en laten zeggen waarom ze die plaats kiezen voor de stelling.
- 3) Wat is het verschil naar sterkte met de eerste en laatste stelling?
- 4) Zijn acht stellingen te veel om in te vullen?
- 5) Is de keuze maken om iets bovenaan en onderaan te plaatsen gemakkelijk?

Algemene vragen achteraf:

- 1) Was het moeilijk deze vragenlijst in te vullen en waarom?
- 2) Waren de vraagstelling en de stellingen duidelijk?
- 3) Heb je nood om zelf stellingen of effecten toe te voegen?
- 4) Stoort het je dat stellingen terugkomen?
- 5) Zijn er stellingen die geen effect hebben?
- 6) Kon je je vinden in de stellingen? (herkenbare effecten)
- 7) Wat zijn je verwachtingen om te zien verschijnen na het invullen van de vragenlijst?

BIJLAGE 10: DEFINITIEF MEETINSTRUMENT

Blok 0: Welkom

Welkom op de bevraging voor kansbiedende buddy's van ATK.

We willen met deze stellingenlijst een beeld krijgen van de impact van jullie buddyschap op jullie zelf. De stellingen komen voort uit interviews met enkele kansbiedende buddy's en uit literatuur over vrijwilligerswerk.

We willen je vragen om telkens een aantal effecten die je bij jezelf gemerkt hebt te rangschikken volgens sterkte.

Alvast bedankt om op de uitnodiging in te gaan!

De vragenlijst bestaat uit negen vragen. Volledig invullen neemt maximum 15 minuten tijd in beslag. Druk op de pijl om te starten.

PAGE BREAK

BLOK 1: RANDOM VOLGORDE BINNEN 1 VRAAG

Vraag 1 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Categoriseer volgende stellingen naar jouw aanvoelen. Sleep de stellingen naar het vak dat volgens jou de sterkte van het effect het best omschrijft.

Sterk effect

Middelmatig effect

Zwak effect

Geen effect

Dankzij mijn start bij ATK ....

R1	respecteer ik anderen meer voor de mens die ze zijn, ongeacht de manier waarop ze leven.
G1	durf ik (on)bekenden meer aanspreken die zich respectloos gedragen tegenover mensen in armoede.
C1	heb ik meer begrip voor mensen die in armoede terecht komen.
E1	heb ik het gevoel dat ik iets kan betekenen in de strijd tegen kansarmoede.
G2	spreek ik elke mens beleefd aan, ook een bedelaar.
C2	heb ik meer kennis over de redenen waarom mensen in kansarmoede terecht komen.
E2	heb ik meer zelfvertrouwen.
R2	heb ik minder angst om met een dakloze of een bedelaar in contact te treden.
C3	ben ik me meer bewust van andere, minder bedeelde groepen in de maatschappij.
E3	heb ik meer veerkracht bij tegenslag in mijn eigen leven.
R3	haal ik meer voldoening uit het helpen van mensen om te groeien.
G3	besteed ik meer aandacht aan mensen in moeilijkheden.
E4	kan ik een beter positieve kijk houden, ook wanneer ik een slechte dag heb.
R4	herken ik sneller kwaliteiten van mensen.
G4	zoek ik sneller naar een positief element bij problemen in mijn eigen leven.
C4	heb ik meer kennis over de verdeling van rijkdom in onze maatschappij.

PAGE BREAK

Vraag 2 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Categoriseer volgende stellingen naar jouw aanvoelen. Sleep de stellingen naar het vak dat volgens jou de sterkte van het effect het best omschrijft.

- Sterk effect
- Middelmatig effect
- Zwak effect
- Geen effect

Dankzij mijn start bij ATK ....

R5	kan ik mensen meer stimuleren om hen dingen te laten doen die hen sterker maken.
C5	ben ik me meer bewust van systemen in onze maatschappij die armoede in stand houden.
E5	ben ik er meer van overtuigd dat ik een positieve impact kan hebben op een ander.
G5	ondersteun ik mensen in problemen, zonder de problemen in hun plaats te willen oplossen.
G6	besteed ik meer aandacht aan de mensen in mijn omgeving.
E6	durf ik mezelf meer in vraag stellen.
C6	ben ik me meer bewust van de bevoorrechte positie waarin ik me bevind.
R6	probeer ik mensen in mijn omgeving te overtuigen van de meerwaarde van ATK.
C7	stel ik waarden die ik vanzelfsprekend vond in vraag.
R7	communiceer ik nu meer over armoede met mensen in mijn omgeving.
G7	reageer ik sneller als mensen oordelen over anderen.
E7	heb ik meer respect voor mezelf.
G8	Ben ik me meer bewust van de mogelijk gevolgen van mijn gedrag en uitspraken.
E8	ben ik meer gemotiveerd om deel te nemen aan de strijd tegen kansarmoede.
C8	denk ik kritischer na over de maatschappij.
R8	vel ik minder snel een oordeel over anderen.

PAGE BREAK

BLOK 2: EMOTIONELE COMPONENT

Vraag 3 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

heb ik het gevoel dat ik iets kan betekenen in de strijd tegen kansarmoede.	E1
heb ik meer zelfvertrouwen.	E2
heb ik meer veerkracht bij tegenslag in mijn eigen leven.	E3
kan ik een beter positieve kijk houden, ook wanneer ik een slechte dag heb.	E4
ben ik er meer van overtuigd dat ik een positieve impact kan hebben op een ander.	E5
Durf ik mezelf meer in vraag stellen.	E6

heb ik meer respect voor mezelf.	E7
ben ik meer gemotiveerd om deel te nemen aan de strijd tegen kansarmoede.	E8

PAGE BREAK

BLOK 3: GEDRAGSCOMPONENT (ik doe het! Emotioneel is meer gevoel)

Vraag 4 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

durf ik (on)bekenden meer aanspreken die zich respectloos gedragen tegenover mensen in armoede.	G1
spreek ik elke mens beleefd aan, ook een bedelaar.	G2
besteed ik meer aandacht aan mensen in moeilijkheden.	G3
zoek ik sneller naar een positief element bij problemen in mijn eigen leven.	G4
ondersteun ik mensen in problemen, zonder de problemen in hun plaats te willen oplossen.	G5
besteed ik meer aandacht aan de mensen in mijn omgeving.	G6
reageer ik sneller als mensen oordelen over anderen.	G7
Ben ik me meer bewust van de mogelijk gevolgen van mijn gedrag en uitspraken.	G8

PAGE BREAK

BLOK 4: RELATIONELE COMPENENT

Vraag 5 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

kan ik mensen meer stimuleren om hen dingen te laten doen die hen sterker maken.	R5
probeer ik mensen in mijn omgeving te overtuigen van de meerwaarde van ATK.	R6
communiceer ik nu meer over armoede met mensen in mijn omgeving.	R7

vel ik minder snel een oordeel over anderen.	R8
worden mensen uit mijn onmiddellijke omgeving door mijn gedrevenheid overtuigd om deel te nemen aan vrijwilligerswerk.	R9
kan ik gemakkelijker in verbinding komen met mensen.	R10
wil ik (meer) tijd investeren om een verbinding te kunnen maken met mensen die anders zijn dan ik.	R11
heb ik meer vertrouwen in de kracht van mensen, ook als ze het moeilijk hebben.	R12

PAGE BREAK

Vraag 6 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

respecteer ik anderen meer voor de mens die ze zijn, ongeacht de manier waarop ze leven.	R1
heb ik minder angst om met een dakloze of een bedelaar in contact te treden.	R2
haal ik meer voldoening uit het helpen van mensen om te groeien.	R3
herken ik sneller kwaliteiten van mensen.	R4
leer ik mezelf kennen in interactie met mijn buddy.	R13
leer ik mezelf kennen in interactie met andere mensen. (We bedoelen hier 'andere mensen dan mijn buddy'.)	R14
ben ik me meer bewust van de eenzaamheid die mensen in armoede ervaren.	R15
ben ik me meer bewust van de eenzaamheid die mensen in mijn eigen netwerk ervaren.	R16

PAGE BREAK

BLOK 5: COGNITIEVE COMPONENT

Vraag 7 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

ben ik me meer bewust van systemen in onze maatschappij die armoede in stand houden.	C5
ben ik me meer bewust van de bevoorrechte positie waarin ik me bevind.	C6
stel ik waarden die ik vanzelfsprekend vond in vraag.	C7
denk ik kritischer na over de maatschappij.	C8
probeert ik beter te luisteren.	C9
probeert ik beter te relativiseren.	C10
probeert ik beter te communiceren.	C11
probeert ik toleranter te zijn in het dagelijks leven.	C12

PAGE BREAK

Vraag 8 van 9.

Welke veranderingen heb je bij jezelf gemerkt dankzij jouw buddytraject bij ATK?

Kies uit deze stellingen de drie sterkste effecten die op jou van toepassing zijn. Sleep het sterkste effect naar plaats 1, het tweede sterkste effect naar plaats 2 en het derde sterkste effect naar plaats 3.

Sleep de effecten die minder sterk zijn naar het vak 'Overige effecten'. In dit vak is de volgorde niet van belang.

Drie sterkste effecten

Overige effecten

Dankzij mijn start bij ATK ....

heb ik meer begrip voor mensen die in armoede terecht komen.	C1
heb ik meer kennis over de redenen waarom mensen in kansarmoede terecht komen.	C2
ben ik me meer bewust van andere, minder bedeelde groepen in de maatschappij.	C3
heb ik meer kennis over de verdeling van rijkdom in onze maatschappij.	C4
heb ik meer mensenkennis.	C13
kan ik gemakkelijker prioriteiten stellen.	C14
ben ik sociaal vaardiger geworden.	C15
kan ik mijn houding aanpassen aan verschillende situaties.	C16

PAGE BREAK

BLOK 6: EINDE

Open vraag :

Vraag 9 van 9.

Hebt u nog andere effecten van het buddieschap ondervonden, die niet aan bod kwamen in deze bevraging?

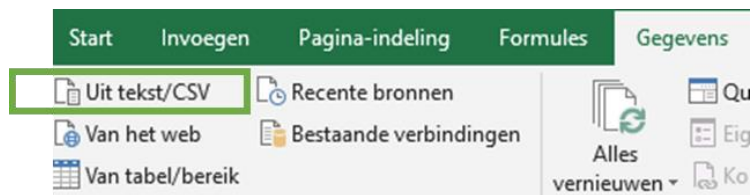
PAGE BREAK

Druk op de pijl naar rechts om de vragenlijst af te sluiten en je antwoorden te bekijken of te downloaden.

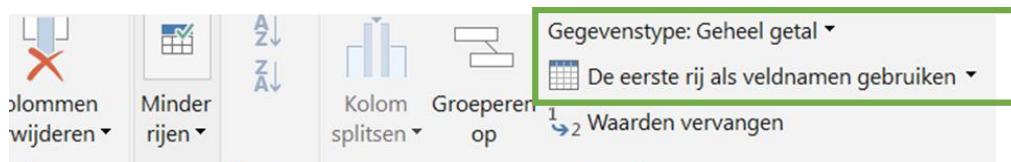

BIJLAGE 11: INLADEN EN INTERPRETATIE VAN DE GEGEVENS

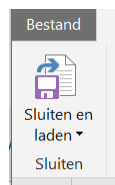
- Download de output van Qualtrics als CSV
- Open Excel, Gegevens , Uit tekst/CSV

- Klik bewerken, 'Eerste rij als veldnamen gebruiken' en gegevenstype: 'Geheel getal'

- Klik 'Sluiten en laden'

- Kopieer alle gegevens vanaf rij 4 in het voorbeeldbestand, net onder de zwarte balk.
- Controle: De zwart gevulde kolom en kolom JB bevatten geen getallen.
- Opgelet: er is 'slechts' ruimte voor 9995 respondenten.
- Lees in de volgende tabbladen de gewenste output af.
  - 'Totalen per component' toont welke component de meeste/sterkste effecten omvat.
  - 'Totalen per stelling' toont hoe vaak een effect werd aangehaald als een ervaren effect (percentage vermelding).
  - 'Totalen per stelling' toont welke stellingen worden aangehaald als sterkste of zwakste effecten (percentage punten).
  - Bij 'Resultaten' vindt men een overzicht van het aantal respondenten, de gemiddeld gespendeerde tijd e.d. In dit tabblad kunnen eventuele extra berekeningen worden toegevoegd.

Extra uitleg bij de gevolgde werkwijze.

Tabblad 'Ruwe input'

- Rij 2: Extra kolomnamen werden toegevoegd vanaf kolom V. Dit zijn de codes van de bijhorende stellingen.
- Rij 3: De stellingen die werden geselecteerd als sterke effecten in het eerste deel van de bevraging, krijgen waarde 3 toegewezen (blauwe kleur). Middelmatische effecten krijgen 2 punten (geel), zwakke effecten zijn goed voor 1 punt (oranje) en afwezige effecten krijgen geen punt (rood).
- Kolom V bevat de rang van stelling R1. Die rang is onbelangrijk in dit deel. Het gaat er enkel om of de stelling in het vak 'sterke effect' is gesleept. Rang 1,2,3... wordt omgezet in een

gelijk aantal punten. Dit geldt ook voor de andere kolommen tot en met kolom EW, die niet zijn ingekleurd.

- Vanaf kolom EZ vindt men de output van het tweede deel van de bevraging. In dit deel is de rangorde wel belangrijk. De bijhorende berekeningen vindt men in het derde tabblad ('Totalen per stelling').

Tabblad 'Totalen per component'

- Rij 1 bevat de codes van de stellingen.
- Rij 2 bevat een formule om te berekenen hoeveel punten elke stelling scoort per vak waarin ze gesleept werd. Kolom V bijvoorbeeld, hoort tot het vak 'Sterk effect'. Als stelling R1 naar dat vak werd gesleept, krijgt die dus 3 punten. Een formule zoekt op hoeveel keer die stelling naar dat vak werd gesleept en vermenigvuldigt dat aantal met 3. De gebruikte formule: '=AANTALARG('Ruwe input'!V5:V10000)*3'. Kolom AL toont hoeveel keer stelling R1 in het vak 'Middelmatig effect' werd gesleept en dus hoeveel keer de stelling 2 punten moet krijgen. De gebruikte formule: '=AANTALARG('Ruwe input'!AL5:AL10000)*2'. Enz.
- In rijen 6 tot en met 16 worden de punten berekend per stelling en de totalen per component. Cel A7 bevat een formule die opzoekt welke punten telkens werden toegekend aan stelling R1 (in cel A6) en telt die punten op. '=SOM.ALS(\$1:\$1; A6;\$2:\$2)'. Cel J7 bevat het absolute puntenaantal en cel K7 het relatieve puntenaantal voor de Relationele component.

Tabblad 'Totalen per stelling'

- Rij 1 bevat de codes van de stellingen.
- Rij 2,3 en 4 bevatten formules die optellen hoeveel keer een stelling in het tweede deel van de vragenlijst (Ruwe input, vanaf kolom EZ) werd aangehaald als effect op rang 1,2 en 3. '=AANTAL.ALS('Ruwe input'!EZ5:EZ10000;1)
- Rij 6 telt de punten per stelling. Een effect met rang 1 is 3 punten waard, een effect met rang 2: 2 punten en een effect met rang 3: 0 punten. '=B2*3+B3*2+B4*1
- Rij 7 bevat de som van het aantal keer dat een effect aangehaald werd als 'een effect', ongeacht de rang.
- Rijen 9 tot en met 32 vatten het bovengenoemde rekenwerk samen en drukken de punten en het aantal vermeldingen per component uit in absolute en relatieve cijfers.

Een greep uit de vragen die beantwoord kunnen worden:

- Uit welke component komen de meeste/minste stellingen naar voren die ervaren worden als effect?
- Welke effecten behoren tot die component?
- Hoeveel mensen (%) geven aan [stelling] als effect te ervaren?
- Welke effecten worden niet of nauwelijks vernoemd?